

Qazi adını
yüksek tutaq

4

Ağalıdan başlayan "Böyük Qayıdış"!

İlham Əliyev: "Böyük Qayıdış"ın birinci küçük addımı, bax, bu gün atılır"

2

Nº 98 (6539) 4 iyun
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Laçın dəhlizində yoxsa erməni özbaşinalığı?

Müşfiqsiz nə o
bağ, nə o tar, nə
o Dilbər...

7

Deyirlər şair olmaq heç də asan deyil. Fərqli yaradılmasın. Bir küçədən, bir dalandan keçəndə, bir bağa yolun düşəndə sübhün şəhini yarpaqlar üzərində görməyi bacarmalısan. Palyam xəzəlinin piçiltisini duymalısan. Qisməti, taleyi ayaqlar altında xişltı nəğməsi oxumaq olan yarpaqlarla danışmalısan. Bir bağın gülünnün, çiçəyinin bəzən qonçası, bəzən günəşə boyanan tam açmış gözəli, bəzən solub kolların altına töküldən ömrü bitmiş ləçəyi olmalıdır...

Müşfiq və Dilbər, 1934-cü il.

Bu futbolcu
illik 19 milyon
avroluq maaşı rədd etdi!

Münhen "Bavariya"sının futbolcusu Seri Qnabri klubun yeni müqavilə teklifini rədd edib. Qol.az xəbər verir ki, bu barədə "Bild" məlumat yayıb.

16

RSK "nəzarəti",

Azərbaycan ilə YUNESKO arasında
əməkdaşlıq münasibətləri: 30 ilin reallıqları

Dünya ölkələri arasında elm, təhsil və mədəniyyət körpüsü salmaq və bu vəsitə ilə bütün dünyada sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə kömək göstərmək məqsədini həyata keçirən YUNESKO bu ali ideyasını bir xatt olaraq davam etdirir. Xalqların dil, din və ırqından asılı olmayaraq, əməkdaşlığın genişləndirilməsində, sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsində müstəsnə rolə malik olan bir təşkilat kimi 1945-ci il-dən fəaliyyətdədir.

3

9

Dövlət programı
vasitəsilə xaricdə
təhsil üçün kimlərə
üstünlük veriləcək?

Açıla bilməyən
Ukrayna düyüünü

Rusiya-Ukrayna savaşının sonu görünür. Bu mühərbiyəzə çevrilmiş qarşılurma-nın səbəbləri nədir? Niyə Rusiya Ukraynanı əldən vermək istəmir? Dünya Ukraynanı müstəqil ölkə olaraq dəstəkləyir və BMT sənədlərində bu ölkənin konkret sərhədləri təsbit olunub.

Qızını
öldürən ata
tutuldu

İyunun 3-ü saat 12 radələrin-də Abşeron rayon sakini 1987-ci il təvəllüdüllü Jalə Davudovanın öldürülməsi barədə rayon prokurorluğuna məlumat verilib.

11

Ağalıdan başlayan "Böyük Qayıdış"!

İlham Əliyev: "Böyük Qayıdış"ın birinci kiçik addımı, bax, bu gün atılır"

Prezident İlham Əliyevin işgaldən əzad olunmuş torpaqlara davamlı səfərləri və ən əsası, bu səfərlər zamanı həmin ərazilərdə aparılan quruculuq işləri çərçivəsində inşa edilən yeni strateji obyekti və müəssisələrin təməlinin dövlətimizin başçısı tərəfindən qoyulması həm siyasi, həm iqtisadi, həm mənəvi cəhətdən müstəsna əhəmiyyət kəsb etməklə yanaşı, dünyaya bir mesajdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 26-da Füzuli, Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına səfer zamanı dövlət başçısı Qarabağımıza "Böyük Qayıdış"ın rəmzi olan, Zəngilanın Ağalı kəndinin "Ağilli kənd" layihəsi ilə yenidən qurulmasının başa çatması ilə əlaqədər Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində ictmayıyyətin nümayəndələri ilə görüşdə demişdir ki, Müstəqillik Günü ərefəsində burada olmalı idimi: "Çünki bunun böyük rəmzi mənası var, budur müstəqillik, budur azadlıq". "Xalqımız artıq 30 ildir ki, azad xalq kimi yaşayır və bütün əldə edilmiş nəticələr, o cümlədən şanlı Qələbəmiz bax, bunun təməlindədir, bu müstəqilliyin təməlindədir. Ona görə müstəqillik ən böyük dəyərimizdir, sərvətimizdir, qoruyuruq və əbədi qoruyacağıq. Bu gün "Böyük Qayıdış" deyişimiz prosesə start verildi. "Böyük Qayıdış"ın birinci kiçik addımı, bax, bu gün atılır", - deyə dövlətimizin başçısı vurgulayıb. "Biz müstəqilliyimizin möhkəmlənməsi istiqamətində çox böyük işlər görmüşük. Siyasi cəhətdən tam müstəqillik. Heç bir ölkə bizim iradəmizə təsir edə bilməz və bunu artıq her kəs bilir ki, Azərbaycanla hesablaşmaq lazımdır, Azərbaycanın mövqeyini həzərə almaq lazımdır. Azərbaycan özünə hörmət edən dövlətdir və hər kəsden bu hörməti tələb edir və bunu əldə edir", - deyən Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, bu gün iqtisadi cəhətdən müstəqil ölkələrin sayı o qədər de çox deyil: "Bunu yaxın tarix göstərir. Ancaq biz tam müstəqilik, heç kimdən lasılı deyilik, öz həyatımızı özümüz qururuz və heç bittəm. Biz özümüzü aldatmamalıyıq, daha güclü olmalıyıq, güc toplamalıyıq. Lazım olarsa düşməni güc yolu ilə torpağımızdan qovmalyıq. Bunu demişəm de, bunu etmişəm de". Güc amilinin bundan sonra da dündəyə hakim olacağını vurğulayan Azərbaycan Prezidenti qeyd edib: "Bunu indi yaxın tarix də göstərir. Ona görə bundan sonra da güclü olmalıyıq ve güclü oluruz. Bu gün iqtisadi göstəricilərimiz çox müsbətdir. Deyə bilərem ki, dünya miqyasında bu il en sıxılıkla inkişaf edən ölkələrdən biri Azərbaycandır. Herbi gücümüzü də artırırıq. Mühərribədən sonra yeni silahlı birleşmələr yaradılıb, yeni texnika alınır və bundan sonra da biz bunu edəcəyik. Çünkü biz güclü olmasaq, istədiyimiz kimi yaşaya bilmərik. Biz istəyirik ki, azad yaşayaq. Biz istəyirik ki, bundan sonra heç kim bizim işimizə qarışmasın. Buna ehtiyac yoxdur. Biz elə gözəl dövlət qurmuşuk ki, bu gün bir çoxları buna həsəd apara bilər. Heç kim gelib bize dərs oxumasın, məsləhət verməsin, öyrətməsin. Buna ehtiyac yoxdur".

İşləmir. Biz özümüzü aldatmamalıyıq, daha güclü olmalıyıq, güc toplamalıyıq. Lazım olarsa düşməni güc yolu ilə torpağımızdan qovmalyıq. Bunu demişəm de, bunu etmişəm de". Güc amilinin bundan sonra da dündəyə hakim olacağını vurğulayan Azərbaycan Prezidenti qeyd edib: "Bunu indi yaxın tarix də göstərir. Ona görə bundan sonra da güclü olmalıyıq ve güclü oluruz. Bu gün iqtisadi göstəricilərimiz çox müsbətdir. Deyə bilərem ki, dünya miqyasında bu il en sıxılıkla inkişaf edən ölkələrdən biri Azərbaycandır. Herbi gücümüzü də artırırıq. Mühərribədən sonra yeni silahlı birleşmələr yaradılıb, yeni texnika alınır və bundan sonra da biz bunu edəcəyik. Çünkü biz güclü olmasaq, istədiyimiz kimi yaşaya bilmərik. Biz istəyirik ki, azad yaşayaq. Biz istəyirik ki, bundan sonra heç kim bizim işimizə qarışmasın. Buna ehtiyac yoxdur. Biz elə gözəl dövlət qurmuşuk ki, bu gün bir çoxları buna həsəd apara bilər. Heç kim gelib bize dərs oxumasın, məsləhət verməsin, öyrətməsin. Buna ehtiyac yoxdur".

"BİZ GÜCLÜ OLMASAQ, İSTƏDİYİMİZ KİMİ YAŞAYA BİLMƏRİK"

Dövlət başçısı Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində sakinlərlə görüşdəki çıxışında dünyada güc amilinin ön planda olması və ölkəmizin öz gücünü artırmasının zəruriliyi məsələsinə də toxunub. Dövlət başçısı çıxışında bu barədə deyib: "Bu gün güc amili ön plandadır. Mən bu haqda hələ on il bundan əvvəl demişdim. Mənim çıxışlarımın hamısı mətbuatda var. Dedim ki, beynəlxalq hüquq

"İlk Xalq Cümhuriyyəti yaradılarda vəziyyət fərqli idi. Əlbəttə, rus imperiyasının dağılması neticesində Azərbaycan xalqı 104 il bundan əvvəl müstəqilliyə qovuşdu". Dövlət başçısı bildirib ki, ancaq birinci respublika çox yaşaya bilmədi, süqut etdi, cəmi iki il yaxın müddət ərzində yaşamış-

dır: "Düzdür, bir çox önemli addımlar atılmışdır və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucularının xatiresini biz daim hörmətlə anırıq. Ancaq, eyni zamanda, onu da bilməliyik ki, müstəqillik cəmi iki il çəkdi.

can Prezidenti Zəngilana, başqa yerləre, Şuşaya həyatın qayıdığını deyib: "İndi yol boyunca gələn hər bir adam dəmir yolunu görür, avtomobil yolunu görür. Özü də altı və dörd zolaqlı avtomobil yolu. Zəngilanda hava limanı tikilir, bu il istifadəyə veriləcək. Artıq böyük aqropark salınıb, ilk məhsul bu il götürüləcək".

Dövlət başçısı Zəngilanda böyük aqropark salındığını və bu il ilk məhsul götürüleceyini də dedi: "Biz isə bundan sonra müzəffər xalq kimi yaşayacaqıq. Biz 44 gün ərzində həm ərazi bütövlüyüümüzü bərpə etdik, həm ədaləti bərpə etdik, həm milli ləyaqətimizi bərpə etdik. Bu gün, bax, bu gözəl Zəngilan torpağında həyat qururuq. Bax, həyat qaydır - Zəngilana, başqa yerləre, Şuşaya. Yaxşı bilirsiniz ki, bu böləğənin inkişafı üçün nə qədər böyük işlər görülür. İndi yol boyunca gələn hər bir adam dəmir yolunu görür, avtomobil yolunu görür. Özü də altı və dörd zolaqlı avtomobil yolu. Zəngilanda hava limanı tikilir, bu il istifadəyə veriləcək. Artıq böyük aqropark salınıb, ilk məhsul bu il götürüləcək".

"BÖYÜK QAYIDIS"İN GERÇƏKLƏŞƏCƏYİ GÜNƏ COX AZ VAXT QALDI..."

1993-cü ilin oktyabrın 30-da Zəngilan erməni silahlı qüvvələrinin işğalına məruz qalandan sonra rayonun 45 minlik əhalisi məcburi olaraq ölkənin 43 rayonunda müvəqqəti məskunlaşan, zəngin təbii sərvətləri, tarihi və dini memarlıq abidələri olan bu gözəl diyarı başdan-başa təmarəz edilən Zəngilan 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Silahlı Qüvvələrimizin başlığındığı güclü əks-hükum əməliyyatları neticəsində, 44 günlük Zəfər yürüşü ilə doğma torpaqlarımız, o cümlədən Zəngilan düşmən tapdağından azad olunub. Bu gün Zəngilan quruculuq meydanına çevrilib. Artıq "Böyük qayıdış"ın gerçəkləşəcəyi günə çox az vaxt qalır. Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzur sürətlə dırçelir, onlara həyat qaydır. On illiliklər boyu yurd həsreti ilə yaşayın vətəndaşlarımızın qısa müddət ərzində öz dədə-baba torpaqlarına qovuşdurulması Ağalı kəndi ilə başlayır. Ve Zəngilanın "Ağilli kənd" layihəsinin tətbiq edildiyi Zəngilanın Ağalı kəndi ilə başlayır. Ve Zəngilanın "Ağilli kənd" Ağalı da bu "Böyük Qayıdış"ın ilk ünvani, doğma sakinlərinə əbədi qovuşan ilk bəxtiyar diyar oldu.

Sonda fəxrlə deyə bilərik ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi və bəlavasılı nəzareti altında işğaldən azad olunmuş ərazilərdə "Böyük Qayıdış" üçün bütün zəruri tədbirlər həyata keçirilir, yaşayış evləri, sosial, yol-nəqliyyat, iqtisadi infrastruktur sürətlə bərpə edilir. Və bu gün hamı "Böyük Qayıdış" gözləyir, o güne çox az qalıb...

Ondan sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut etdi, müstəqilliyi qoruya bilmədi və Azərbaycan xalqı azadlıqdan məhrum edildi. Bununla bərabər, hamımız yaxşı biliyik ki, o vaxt Ermənistan milletləşməsi xalqımıza və gənc Xalq Cümhuriyyətine qarşı təcavüze başlamışdır və bunun neticəsində Azərbaycan xalqı böyük ezbəllər yaşamasıdır". Azərbaycan Prezidenti 1993-cü ildən başlayaraq xalqın Ulu Öndərə müraciət etdiyini və bknandan sonra əsl müstəqillik həyatının başlangıcının deyib: "1993-cü ildən başlayaraq xalq Ulu Öndərə müraciət edib onu hakimiyyətə dəvət edəndən sonra əsl müstəqillik həyatımız başlamışdır. Bu gün burada olmağımız, Ağalı kəndinin açılışında iştirak etməyimiz məhz müstəqilliyimizin möhkəmlənməsinə bağlıdır". "Nə XX əsrin əvvəllerində, nə də sonlarında müstəqilliyimizin möhkəməlməsi olmamışdır. Ona görə xalqımız böyük faciələrlə üzləşmişdi. Həm Şərqi Zəngəzur, həm Qarabağ işğala məruz qaldı. Ovaxtkı hakimiyyət torpaqlarımızı qoruya bilmədi. Ancaq bu gün müstəqilliyimizin möhkəmdir və bunun neticəsində biz ikinci Qarabağ mühərribəsində Qələbə qazandıq, tarixi Qələbə qazandıq. Bunun neticəsində düşməni diz çökdürdü və bunun neticəsində bu gün biz buradayıq", - deyə Prezident vurgulayıb.

"BU GÜN GÖZƏL ZƏNGİLƏN TORPAĞINDA HƏYAT QURURUQ"

"Biz 44 gün ərzində həm ərazi bütövlüyü, həm ədaləti, həm milli ləyaqətimizi bərpə etdik. Bu gün, bax, bu gözəl Zəngilan torpağında həyat qururuq", - deyən Azərbay-

Azərbaycan ilə YUNESKO arasında əməkdaşlıq münasibətləri: 30 ilin reallıqları

Dünya ölkələri arasında elm, təhsil və mədəniyyət körpüsü salmaq və bu vasitə ilə bütün dünyada sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə kömək göstərmək məqsədini həyata keçirən YUNESKO bu ali ideyasını bir xətt olaraq davam etdirir. Xalqların dil, din və ırqindən asılı olmayaraq, əməkdaşlığın genişləndirilməsində, sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsində müstəsna rola malik olan bir təşkilat kimi 1945-ci ildən fəaliyyətdədir. YUNESKO 1946-ci ildə 20 üzv dövlətlə rəsmi fəaliyyətə başlamışdır, bu gün artıq dünya ölkələrini özündə birləşdirmək gücündə olduğundan, bu əməkdaşlıq 190-dan artıq dövlətlə qurulub. Bu dövlətlər sırasında Azərbaycanın da yeri var. YUNESKO ilə Azərbaycan arasındaki əlaqələrin inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin rolü mühümdür.

Bu gün artıq Azərbaycanın YUNESKO-nun üzvlüyüne qəbul olmasının 30 il tamam olur. Ötən 30 il ərzində Azərbaycan ilə YUNESKO arasında əməkdaşlıq münasibətləri yüksələn xətlə inkişaf edib və ölkəmiz, iştirakçısı olduğu bütün beynəlxalq platformlarda, o cümlədən YUNESKO çərçivesində dünyada sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsi istiqamətində etibarlı tərefdaşa çevrilib.

Belə ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev 1993-cü ilin dekabr ayında Fransa Respublikasında rəsmi səfərdə olarkən YUNESKO-nun o vaxtkı baş direktoru Federiko Mayoralla görüşü bu əlaqələrin yaranmasına addım olub. Bu görüşün nəticəsi olaraq YUNESKO-ya üzv dövlət kimi 1994-cü ildə Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin nəzdində Milli Komissiya yaradılıb. Bu Milli Komissiya Azərbaycanın YUNESKO-dakı siyasetinin əsas istiqamətlərini müəyyən edir. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan və YUNESKO əlaqələrinin inkişaf perspektivlərini nəzəre alaraq, hər zaman bu sahəye diqqət ayırdı. Daha sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan YUNESKO ilə əlaqələri möhkəmləndirmək və Azərbaycan elminin, təhsilinin və mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi məqsədile ölkəmiz YUNESKO çərçivəsində qəbul edilmiş bir sıra konvensiyalara qoşulur. Belə ki, silahlı münaqişə baş verdikdə, mədəni dəyərlərin qorunması haqqında 1954-cü il tarixli Konvensi-

ya, Ümumdünya mədəni və təbii irsinin mühafizəsi haqqında 1972-ci il tarixli Konvensiya, Asiya və Sakit okean dövlətlərinde tədris kurslarının, ali təhsil haqqında diplomların və elmi dərəcələrin tanınması haqqında 1983-cü il tarixli regional Konvensiya mədəni dəyərlərin qanunsuz olaraq ölkəyə gətirilməsi, ölkədən çıxarılması və mülkiyyət hüququnun qanunsuz olaraq başqasına verilməsinin qadağan olunması və qarşısının alınmasına yönəldilmiş tədbirlər haqqında 1970-ci il tarixli Konvensiyası Azərbaycanın qoşulduğu YUNESKO konvensiyalarından yalnız bir neçəsidir. Bu konvensiyalara qoşulmaq əhəmiyyət kəsb edən məsələlərdir.

HEYDƏR ƏLİYEV FONDU YUNESKO İLƏ MÜNASİBƏTLƏRİN MÖHKƏMLƏNDİRİLMƏSİNƏ SANBALLI TÖHFƏLƏR VERİB

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müvafiq Sərəncamı ilə 1994-cü ildə Azərbaycan Respublikasının YUNESKO üzrə Milli Komissiyası yaradılıb və növbəti illərdə bu təşkilatla Azərbaycan arasında əməkdaşlıq daha da inkişaf etdirilib. Məqsəd və principlərinə sadıq qalaraq, təşkilatın bütün prioritet istiqamətləri üzrə fealiyyətini davam etdirən Azərbaycan bu gün YUNESKO-nun en fəal üzvlərindən biridir.

Ardı Səh. 4

Azərbaycan ilə YUNESKO arasında əməkdaşlıq münasibətləri: 30 ilin reallıqları

Əvvəli-Səh-3

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev də bu mötəbər təşkilatla əlaqələrin inkişaf etdirilməsinə böyük diqqətə ya-naşır. Görülən işlərin davamı olaraq 2005-ci il tarixində Prezident İlham Əliyev YUNESKO ilə Azərbaycan Respublikası arasında qarşılıqlı əlaqələrin inkişaf səviyyesini nə-zərə alaraq, YUNESKO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyası ile bağlı əlavə tədbirlər haqqında Sərəncam imzala-mışdır. Azərbaycanın müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla mədəniyyət sahəsində qurduğu geniş əməkdaşlıq əlaqələri ölkəmizin milli-mədəni ənənələrə sadıq qalaraq dünya sivilizasiyasına integrasiyası üçün əlverişli şərait yaradıb.

Müasir dövrümüzdə Azərbaycan YUNESKO münasibətlərinin inkişafında ve möhkəmlənməsində Heydər Əliyev Fondu-nun xüsusi xidmətlərini qeyd etməliyik. Mehriban xanım Əliyeva ənənəvi musiqinin, ədəbiyyat və poeziyanın inkişafına verdiyi töhfələrə, musiqi təhsili və dünya mədəniyyətlərinin mübadiləsi sahəsindəki xidmətlərinə və YUNESKO-nun ideyallarına sadıqlı-yinə görə bu təşkilatın Xoşməramlı Sefiri adına layiq görülüb. Mehriban xanım Əliyevanın ciddi səyləri nəticəsində Azərbaycan muğamı YUNESKO tərəfindən bəşəriyyətin qeyri-maddi irlisinin şah əsəri elan olunmuş, Qobustan Dövlət tarixi-bədii qoruğu Dünya Mədəni İrs Siyahısına daxil edilmişdir. Aşiq sənəti və Novruz bayramı da YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irlis siyahısında yer almışdır.

YUNESKO ilə Azərbaycan arasında elm, təhsil, mədəniyyət sahələrində əməkdaşlı-ğın genişləndirilməsi üçün Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Bakıda da bir sıra beynəlxalq tədbirlər keçirilmişdir. YUNESKO-nun baş direktoru Azərbaycanda səfərde olarken, bəşəriyyətin maddi və qeyri-maddi mədəni irlisinin təbliği, mədəniyyət-rarası dialoqun inkişafı namine göstərdiyi səylərinə, mədəni müxtəlifliyin möhkəmləndirilməsinə sanballı töhfələrinə görə Mehriban xanım Əliyevaya "Qızıl Motsart" medalı təqdim etmişdir.

AZƏRBAYCANIN 3 MADDİ İRS VƏ 15 QEYRI-MADDİ İRS NÜMUNƏSİ YUNESKO-NUN SIYAHILARINA DAXİL EDİLIB

Davamlı və dinamik iqtisadi inkişaf yolu keçən Azərbaycan dünyadan müxtəlif yerlərində YUNESKO-nun nəcib missiyasını dəstekləyir. YUNESKO dəyərlərinin, eləcə də mədəniyyətlərəsi dialoq və sülhün təşviqi ideyasının həyata keçirilməsi istiqamətində təşkilatla six əməkdaşlıq edir və donor dövlət kimi bir sira birgə layihələr həyata keçirir. Ölkəmiz 2013-cü ildə YUNESKO ilə imzalanmış Çərçive Sazişinə uyğun olaraq təsis edilmiş Etimad Fondu vasitəsilə Təşkilatın fəaliyyət istiqamətləri üzrə program və layihələrə öz dəstəyini göstərir.

Azərbaycan YUNESKO əlaqələri ildən-ile daha da genişlənir. Təşkilatın 36-ci sessiyasında Azərbaycan YUNESKO Baş Konfransının vitse-prezidenti seçilmişdir. Daha

sonra Azərbaycanın YUNESKO-nun Qeyri-maddi mədəni irlisin qorunması üzrə Hökümtərəkarlı Komitəsinin vitse-prezidenti seçilmesi bu əlaqələrin daha da möhkəmləyinə deləlet edir.

Bu, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın yüksək fəaliyyəti sayesinde ölkəmiz ilə qurum arasında əlaqələrin möhkəm bir şəkildə qurulmasına özündə ehtiva edir. Azərbaycanın Birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondu-nun prezidenti Mehriban Əliyevanın səylə Azərbaycan YUNESKO münasibətləri yüksək inkişaf seviyyəsinə yüksəlib. YUNESKO hər bir xalqın mədəniyyətinin dünyaya çatdırılması üçün mühüm vasitədir. Bu mühüm vasitə ilə Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğində, onun hə-qiqətlərinin dünyaya ictmayıyyətinə çatdırılmasında rola malikdir. YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irlisin qorunması üzrə Hökümtərəkarlı Komitənin növbəti 6-ci sessiyasında Ermənistan tərəfindən təqdim olunan "Erməni Aşiq sevgi romansı ənənəsi" və

nun təşəbbüsü ilə təsis edilən Qlobal Təhsil Koalisiyasına qoşulan və maliyyə töhfəsi verən ilk ölkələrdən biri olub.

"YUNESKO-NUN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İŞGALDAN AZAD OLUNMUŞ ƏRAZİƏ-RƏ SƏFƏR EDƏRƏK ERMƏNİLƏRİN TÖRƏTDİKLƏRİ DAĞINTILARI ÖZ GÖZLƏRİ İLE GÖRSÜNLƏR"

Otuz il ərzində Ermənistanın Azərbayca-na qarşı hərbi təcavüzü və torpaqlarımızın işğalı zamanı mədəni və dini irlimizin dağı-dılması, tehqrir edilməsi, mənimsənilməsi, mahiyyətinin dəyişdirilməsi, mədəni sərvətlərin ölkəmizdən qeyri-qanuni çıxarılması kimi mühərabə cinayətləri barədə YUNESKO mütəməd olaraq məlumatlandırılıb. Ölkəmizdən əraziləri işğaldan azad edildikdən sonra bütün ölkə boyu olduğu kimi, bu ərazilərdəki abidələrin mənşeyindən asılı olma-yaraq bərpası və mühafizəsi Azərbaycan hökuməti üçün prioritet təşkil edən məsələ-lər sırasında yer alıb. Tarixi-mədəni irlər, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, həmçi-nin dini ziyyətgahlarının, maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpası və mühafizəsinə daim diqqət mərkəzində saxlayan dövlət kimi bu siyaset işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda da uğurla davam etdirir.

Çox təessüfədici haldır ki, maddi-mədəniyyət abidələrinin zənginliyi ilə seçilən Qarabağ bölgəsinin Ermənistan tərəfindən iş-ğalı nəticəsində İsləm mədəniyyətinə aid olan bütün abidələr dağıdırıb. Bu gün dünya ölkələrinin nümayəndələri, dövlət təşkilatları işğaldan azad olunan ərazilərə səfər edirlər. Amma bu gün nədənse, YUNESKO-nun nümayəndələri işıldan azad olunan ərazilərimizə səfər etməyiblər. Cənab Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, YUNESKO-nun nümayəndələri işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfər edərək ermənilərin törətdikləri dağıntıları öz gözləri ilə görsünlər: "Lakin tə-essüflər olsun ki, mühərabənin bitməsindən il yarımdan artıq vaxt keçməsinə baxmaya-raq, bu təşkilatın nümayəndələri həmin ərazilərə səfər etməyiblər".

Bildiyimiz kimi, işğalda olan ərazilərimizdə 67 məsləman məscidinin 63-ü tama-mile, 4-ü isə qismən dağıdlaraq yararsız-hala salınıb. Yalnız beynəlxalq təşkilatların təzyiqləri nəticəsində Ağdam Cümə məscidi-nin, Şuşa şəhərindəki Aşağı Gövhərəğa, Yuxarı Gövhərəğa və Saatlı məscidlərinin divarlarını salamat saxlamaq mümkün olub. Bütün dünyaya ermənilər Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlamaqla öz iyrənc simalarını göstəridilər. Məlumdur ki, Yerevandakı Dəmirdəbək məscidi yer üzündən silinib. Ar-tıq işğaldan azad olunan ərazilərimizdə dini abidələrin bərpasına start verilib. Vurğula-yaq ki, ölkəmizdə olan çoxsaylı xristian ic-ması cəmiyyətimizin ayrılmaz və fəal hissə-sidir, onların abidələri və ibadət yerləri, kilsələr Azərbaycan dövləti tərəfindən tam mü-hafizə edilir və mütemadi olaraq bərpa edi-lir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Covid-19 pandemiya sündən sonra dünyadan müxtəlif yerlərdə narahatlıq yaratmağa başlayan viruslardan biri də son zamanlarda ortaya çıxan meymun çıçayı virusudur. **Əvvəlki illərdə məlum olan və daha çox Afrika qitəsinin qərb və mərkəzi hissələrində müşahidə olunan virus, son zamanlarda insanlara müxtəlif şəkildə təsir etməyə başlayıb. Gəmiricilərdə və vəhşi heyvanların bədənlərində görülən meymun çıçayı virusu xəstə heyvanlardan insanlara keçərək insanlar arasında yayılır.** Keçmişdə vəhşi heyvanlardan insanlara ötürülmə məhdud olduğunu və insandan insana ötürülməsi intensiv və uzun müddətli temas tələb etdiyindən yalnız müyyəyen bölgələrdə müşahidə edilirdi və ailə daxilində hadisələr məhdud idi.

Meymunçıçayı virusu nədir?

Meymunçıçayı, Poxviridae virus ailəsinə və Orthopoxvirus cinsinə aid olan Monkeypox virusunun yaratdığı xəstelikdir. Xəsteliyin adı meymun çıçayı olsa da, əslində virus gəmiricilərdən əmələ gelir. 1958-ci ildə araşdırma üçün saxlanılan meymun koloniyalarında çəçək xəsteliyinə bənzər əlamətləri olan iki fərqli epidemiyə nəticəsində aşkarlanan virusa bu sebəbdən meymun çıçayı adı verilmişdir. İnsanlarda meymun çıçayı virusuna yoluxma ilk dəfə 1970-ci ildə müşahidə edilmişdir. Tropik yağış meşələrinin bol olduğu və bu bölge ilə məhdudlaşdırıcı Qərbi və Mərkezi Afrikada uzun illərdə müşahidə edilən meymun çıçayı, bölgədən ixrac edilən heyvanların səbəb olduğu çırkləmə ilə nadir hallarda dünyadan müxtəlif bölgələrinə çata bilirdi. Lakin son zamanlarda bu xəstelik keçmişə nisbətən daha geniş yayılıb və müxtəlif bölgələrdən olan müxtəlif insanlarda diaqnoz qoyulub.

Meymunçıçayı virusunun simptomları nələrdir?

Meymun çıçayı insanlara virusa yoluxmuş heyvandan və ya meymun çıçayı ilə yoluxmuş başqa bir insandan keçə bilər. Hər bir virusda olduğu kimi, meymun xəsteliyində də inkubasiya dövrü var. İlk simptomların görünüşü 5 ilə 21 gün arasında istenilən vaxt baş verə bilər. Ən çox görülən simptomun başlangıcı 6-13 gündür. Simptomlar keçmişdə böyük epidemiyalara səbəb olan çəçək xəsteliyinə bənzəsə də, bir qədər fərqli şəkildə irəlileyir. Ən əsas simptomlar arasında:

Yüksək hərarət
Baş, kürək və əzələ ağrıları
Limfa düyünlərində şişkinlik
Yorğunluq vəziyyəti
Üşümə və titrəmə

Dəridə su çıçayına bənzər, su ilə dolu kiçik qabarcıqlar kimi görünən səpgilər

Meymun xəsteliyində səpgilər ilk simptomların başlanmasıından 1-5 gün aralığında müşahidə olunur. Əsasən ilk səpgilər üz nəhiyəsində müşahidə olunur. Sonra bədənin digər hissələrinə yayılır. Bəzi xəstelərdə lezyonlar cinsiyət orqanlarında, gözlərdə və ağızda da görünə bilər. Bu oxşarılığını görə xəstelik suçiçəyi ilə qarışdırıla bilər. Əvvəlcə su ilə doldurulmuş blisterlər olsa da, zaman keçdikcə bunlar qabıqlı ləkələrə çevrilir

Meymun çıçayı virusunun simptomları nələrdir?

və sağalmağa başlayır. Bəzi xəstelerde lezyonlar bədənə yayılan yüzlərlə blisterdən ibarətdir, bəzi xəstelərdə isə daha az blister meydana gelir. Güclü hallarda, lezyonlar birləşir və dərinin səthində geniş səpgilərə səbəb olur. Xəsteliyin şiddətində asılı olaraq səpgilər 2-4 həftə ərzində tamamilə yox olur və xəstəlik sağalır. Meymun xəsteliyində ölüm nisbəti 3-6% qədər aşağıdır. Onların böyük bir hissəsi ikinci dərəcəli xəstəlikləri olan gənc xəstələr qrupudur.

Meymunçıçayı virusu yoluxucudurmu?

Virus yoluxucudur. Xəstəlik adətən sıçan və dələ kimi gəmiricilərdən ötürülür. Vəhşi heyvanlar virusun insanlara ötürülməsinin ən mühüm vasitəsi kimi görülür. Virusa yoluxmuş bir heyvanın dışləmesi, bu heyvanların bədən mayelerinə, dərisinə və ya xəstəlikdən qaynaqlanan səpgilərə toxunması, xəste heyvanın az bişmiş etinin yeyilməsi, kürkündən istifadə edilməsi kimi bir çox hallar yoluxmaya səbəb ola bilər. Bu yolla insanlara keçen meymun çıçayı virusu insanlar arasında yayılıraq epidemiyaya çevirilmə riski yaradır. Xəste fərdin bədənidək səpgilər və bu qabarcıqlardakı mayeler xəstəlik faktorunu ehtiva edir. Odur ki, xəste adamın səpgilərinə toxunmaq, bu səpgilərlə çirkənmiş paltar, çarşaf, dəsmal və bu kimi əşyaları paylaşmaq kimi hallar asanlıqla xəsteliyin ötürülməsinə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, xəstənin öskürməsi və ya asqrıması ilə yayılan damcı yolu ilə xəsteliyin ötürülməsi mümkündür. Bu səbəbdən meymun çıçayına bənzər dəri zədesi olan insanlar gigiyenik tədbirlərə diqqət edilərək dərhal sahiyyə müəssisələrinə aparılmalıdır. Xəstəlik diaqnozu qoyulmuş şəxslərə temas minimuma endirilməli, imkan daxilində karantin şərtləri tətbiq edilməlidir.

Meymunçıçayı virusundan qorunmaqın yolları:

Meymun çıçayı olduqca nadir bir xəstelikdir. Ona görə də bu gün bizim ölkə şəraitində bu xəsteliyə yoluxma ehtimalı çox aşağıdır. Lakin son vaxtlar qeydə alınan halların sayının artığını və gözənlənməz ölkələrdə və insanlarda xəsteliyin ortaya çıxmاسını nəzərə alsaq, virusa qarşı gigiyena qaydalarına diqqət yetirməkdə fayda var. Bütün xəstəliklərdən qorunmağa kömək eden gigiyena qaydalarına diqqət yetirmək qorunmanın ən vacib mərhələsidir. Bunun üçün əllər mütemadi olaraq sabun və su ilə yuyulmalı, çirkili səthlərə toxunduqdan sonra əllər təmizlənənə qədər heç vaxt üzə və tənəffüs orqanlarına toxunulmamalıdır. Heyvan eti mühüm ötürülmə yolu olduğundan, yalnız yaxşı bişmiş et istehlak edilməlidir. Bundan başqa təbiət qoynunda vaxt keçirən insanlar da diqqətli olmalıdır. Sahibsiz və vəhşi heyvanlara, o cümlədən ölü heyvanlara yaxınlaşmaq olmaz. Gəmiricilər xəsteliyin ehemiyətli ötürülmə yolu olduğundan, sıçan kimi heyvanların aşkar edildiyi erazilər varsa, bu ərazilər ətraflı şəkilde təmizlənməli və dezinfeksiya edilməlidir. Belə yerlərdə saxlanılan ərzəq məhsulları varsa, onlar da məhv edilməlidir. Dərisində suçiçeyinə bənzər qabarcıqları olan və qızdırma, üşütme,

üşütme kimi infeksiya əlamətləri olan şəxslər mütələq səhiyyə müəssisələrinə müraciət edərək müayinədən keçməlidirlər. Bu şəxslərin istifadə etdiyi paltarlar, dəsmallar və çarparıclar kimi məhsullara toxunulmamalı, ümumi istifadə varsa dərhal dayandırılmalıdır.

Ölkəmizdə hələ ki meymun çıçayı virusuna yoluxma faktı qeydə alınmayıb. Bunulla belə, qısa müddətə müxtəlif ölkələrdən gözənləndən çox yoluxma halları bildirildiyi üçün virusa qarşı diqqətli olmaqdə fayda var. Bu səbəbdən də əger sizdə çəçək xəsteliyinə bənzər dəri səpgiləri yaşayırsınızsa və her hansı infeksiya əlaməti müşahidə edirsinizsə, sahiyyə müəssisəsinə müraciət edərək həkim nəzərətindən keçə bilərsiniz. Beləliklə, mümkin xəstəliklərinizin yaxınlarınıza sırayət etmədən erkən aşkarlanması və müalicə olunması təmin edə bilərsiniz.

SIA mövzu ilə bağlı araşdırma apararaq infeksiyonist həkimlərin fikirlərini öyrənib.

Həkim-infeksiyonist Xatire Əliyev: "Meymun çıçayı" virusu intoksikasiya dəri və selikli qışalarda vezikula pustula səpki ilə xarakterizə olunan kəskin infeksiyon xəstəliyidir. Bu virus ilk dəfə 1958-ci ildə meymunlardan əldə edilib. Xəsteliyə ən çox Afrika ölkələrində təsadüf olunur.

Xəsteliyin əsasən 2 şəmmi var ki, bunlar Mərkəzi və Qərbi Afrika şəhəridir: ""Meymun çıçayı"" xəsteliyi pandemik infeksiya deyil, tek-tek rast gəlinen infeksiyadır. Ən çox 4 yaşa qədər uşaqlar arasında təsadüf edilir və ölüm faizi isə 4 faiz ilə 22 faiz arasında olur.

Hal-hazırda bu xəstəlik Portuqaliya, Böyük Britaniya və İspaniyada qeydə alınır. Hələlik Azərbaycanda yoxdur. Lakin insanların ölkələrə səfər etməsi ilə əlaqədar bu xəsteliyin ayrı-ayrı ölkələrə yayılmasına səbəb ola bilər. Çünkü infeksiya sərhəd tanımıdır. Ölkəmizdə də ola bilər ki, tek-tek müşahidə olunsun.

Xəsteliyin keçmə yolu hava, damci və fiziki temas yolu ilədir. Xəsteliyin mənbəyi bu infeksiyaya yoluxmuş viruslu insandır.

Bütün infeksiyon xəstəliklərdə gizli dövr deyilən bir dövr olur. Yəni, insan xəsteliyə yoluxub, lakin əlamətlər 14 gündən sonra üzə çıxır. Gediş təbii çıçayı xatırladır. Xəstəlik ümumi zəiflik, titrətme, baş ağrısı və temperaturun 39-40 dərəcə selsiye yüksəlməsi ilə başlayır. Sonra xəstənin iştahı pozulur. Əzələ-qızdırma ağruları da qoşulur.

Xəsteliyin 3-4-cü günü dəri və selikli qışalarda əvvəl üzə, yuxarı ətraflarda, ovucun içinde sonra gövdədə və aşağı ətraflarda səpgilər əmələ gəlir. Əsasən xəstəni narahat edən bu səpgilərin qışınla ilə müşahidə olunmasıdır. Səpgilər monomor xərəktəri daşıyır. Yəni, dəri və selikli qışalarda üzərində əyni zamanda həm vezikula, pus-

tula həm qabıq, həm də çapıqlaşma müşahidə olunur".

Həkim-infeksiyonist Namiq Nəbiyev: "Meymun çıçayı hava damcı yolu ilə keçən virus variyantıdır. Ən böyük xüsusiyyəti səpki və qışıntıların olmasıdır. Daha sonra isə səpkinin ucu maşəkili olur. Getdikcə bu mayələr böyüyür qızarır və qışıntı artır. Daha sonra

ise hərəket yüksəlir. Bu da xəstə və onun etrafı üçün təhlükə mənbəyinə çevrilir. Yoluxma ehtimalı böyükdür. Xəstəyə qulluq etmiş insanlara tutmuş, onunla ənsiyyətdə olan insanlara yoluxma ehtimalı çox böyükdür. Belə xəstələr ən azı 21 gün tam təcrid olunmalıdır. 14 gün müddətində qızartalar solur. 14 gündən sonra isə yaralar qopub düşür. 21 gün tamam olmamış xəstə xəstəxanadan ayrıla bilməz.

1990-ci il qədər Azərbaycanda, o cümlədən keçmiş SSR zamanında suçiçeyinə qarşı peyvənd tətbiq olunurdu. Bu insanların 90 faizində immunlaşma prosesi aparılıb və onlarda yoluxma riski azdır. 1991-dən bu iş dayandırılıb. Lakin son zamanlarda koronavirusa qarşı vaksin də immun sistemini artırıb və yoluxma riskini minimuma endirib. Bu bizi üçün təhlükə mənbəyi deyil".

Həkim-infeksiyonist Vəsif Əliyev:

"Meymun çıçayı" xəstəliyi bizim ölkədə və eyni zamanda qardaş adlandırdığımız Türkiye'də aşkar edilməyib. İlk olaraq bu xəstəlikdən qorunmaq üçün xəstə olan insanlardan uzaq durmaq lazımdır. Həmçinin xəstəlik aşkar edilmiş ölkələrə xüsusi də Afrika ölkələrinə səyahət etmiş insanlar nəzərət götürülməlidir. Həmin insanlar en azı 3 həftə nəzərdə olmalıdır. Çünkü o insanlarda yoluxma riski ola bilər. Bununla da əlaqədar olaraq həmin insanlarla münasibətdə olmamaq daha məqsədəyindur. Bu xəstəlik gedərək artarsa onu lokalaşdırmaq lazımdır. "Meymun çıçayı" xəstəliyinin qarşısını almaq üçün peyvənd mövcuddur. Xəstəlik geniş vüset alaraq peyvənd olunaraq qorunmaq olar. Ona görə ki, zamanında çəçək xəstəliyinin de qarşısı peyvəndle alınaraq, nəslə kəsilmişdir. Bundaydan əlavə olaraq insanlar özlerində temperatur yüksəkliyi, baş ağrısı və bədənin de suçiçeyinə bənzər səpgilər müşahidə edərsə mütələq həkimə müraciət etməlidirlər. Zamanında tətbiq edilmiş müdaxilə xəstenin həyatını qurtarmadı, digər insanlara bu xəstəliyi keçirməyin de qarşısını alacaq".

Qazi adını yüksək tutaq

Vətən torpağının azadlığı uğrunda can fəda edən mərd və cəsarətli oğulları ilə qürur durur Azərbaycan. Müharibə başlayan ilk günlərdən Azərbaycan xalqının igid övladları düşməndən qisas almaq və 30 ilə yaxın işgal altında qalan əzəli torpaqlarımızın azad olunması məqsədi ilə silaha sarıldılar. Azərbaycan Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında six birləşərək şücaət, qəhrəmanlıq göstərdilər və Vətən torpaqları uğrunda vuruşdular.

Cənab Prezident çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Biz bu müharibəni şəhidlərimizin canı-qanı bahasına, hərbçilərimizin rəşadeti hesabına, dövlətimizin siyaseti hesabına qazanmışıq". Bu gün vətən torpaqlarının azad olunmasında sağlamlığını itirənlər və şəhid olanların aileləri dövlətimiz tərəfindən diqqət və qayğı ilə əhatə olunub. Azərbaycan dövləti və xalqı üçün əlbəttə ki, hər bir hərbçi əzizdir və dəyərlidir. Dövlət başçısı çıxışlarının birində onların həyatında yeni dövrün başlandığını bildirmişdir: "Siz yaralanmışsınız. Amma bilin ki, biz sizini sağaldacağımız. Ən ağır yaralanmış hərbçilərimizi həyata qaytaracağımız. Bizim həkimlərimiz indi gecə-gündüz çalışırlar. Bundan sonra da normal həyata qayıtmak üçün bütün lazımı tədbirlər görülcək. Bilirsiz ki, Birinci Qarabağ müharibəsində elini, qolunu, ayağını itmiş hərbçilərimiz üçün Mehriban xanımın şəksi təşəbbüsü və nəzarəti altında müasir protezlər getirilir. O protezlər ki, insanlar o protezlərdən istifadə edib futbol da oynaya bilərlər. Bütün bunlar təmin ediləcək".

Əlbəttə ki, vəd və eməl hər zaman özünü təsdiqleyib. Müharibənin qurtarmasından ötən müddət ərizində döyüş meydanında sağlamlığını itmiş hərbçilərin sağlamlığını tam bərpa məqsədi ilə 4-cü nəsil müasir protezlər təmin edilib. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə Heydər Əliyev Fondu "2016-ci ilin Aprel döyüslərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin edilməsi" layihəsinə həyata keçirib.

kimi təqdim edən və orada olduğu bildirən "saxta qazılardır" belə səs-küy qoparanlar. Əlbəttə ki, belə insanlara qarşı cəmiyyətin baxışı kəskindir. 44 günlük Vətən müharibəsində torpaq uğrunda mücadiləyə qalxaraq, erməni işğalında olan torpaqlarımızın azad olunması yolda od-alov içərinə atılan mərd olularımız belə bir şəkildə hansısa bir etirazlarını bildirərmi? Ön cəbhədə vuruşan oğullarımız, düşmən gülləsi ilə üz-üzə qalandı yalnız "Vətən" deyiblər. Azərbaycan Zəfer qazandıqdan sonra dövlətimizin şəhid ailələrinə, qazılara hərtərəfli dəstəyi, onların bütün ehtiyaclarının qarşlanması, problemlərinin həlli, sosial təminatının yaxşılaşdırılması istiq-

əlili avtomobilə təmin olunub. Vətən müharibəsinin 200 hərbçisi, ümumilikdə 300 müharibə əlili son nəsil protezlərlə, 1400 müharibə əlili 17 min reabilitasiya vasitəsi, 5 min ailə sosial-psixoloji, 1500 şəxs reabilitasiya xidmətləri ilə təmin edilib, 11 min şəxs aktiv məşğulluq programlarına cəlb olunub, vahid əlaqələndirmə mərkəzləri tərəfindən isə 30 min şəxsə xidmətlər göstərilib. Bütün bunlar dövlətin diqqət və qayğısı deyilmə! Bütün bunların fonunda hansıa qazının dövlətdən nəsə unması nə dərəcədə düzgündür. Dünya ölkələrində də müharibələr baş verib. Amma onlara dövlət tərəfindən onlara bu şəkildə qayğı varmı? Vətən torpağı qarşısında borç verərkən təmənnə olmur!

Şəhid ailələrinə və əlillərə keçən il 3 min, bu il 1500 mənzil verilib və bundan sonra da veriləcək. Bəs, bu diqqət deyilmə? Müharibədən çıxmış bir dövlətin öz qazisine bu şəkildə yanaşması onun humanist addımıdır. Dövlət başçısının vurğuladığı kimi, "Həyat və gördüyü işlər onu göstərir ki, bu sahədə Azərbaycanda aparılan siyaset ən humanist siyasetdir, ən ədalətli siyasetdir və vücdanlı siyasetdir. Çünkü Vətən uğrunda öz canlarını feda etmiş qəhrəman övladlarımızın ailə üzvləri dövlət tərəfindən qayğı ilə əhatə olunmalıdır və biz bunu bən gün əyani şəkildə görürük". Cəmiyyətimizde bir qismi insan tərəfindən sərgilənən neqativ hallar insanlar tərəfindən ikrəhə qarşılınlı. Əlbəttə ki, cəmiyyetimiz açıq fikirli və hər kəsi öz simasında tanımağı bacarıır. Əl-ayağını itirən, dünyaya baxan gözünü itirən, psixoloji travmalar alan vətən oğulları, heç zaman bu cür hay-küye qoşulmaz və dövlətin mənafeyin, hər şeydən üstün tuturlar. Üzənəriq insanların addımlarına sosial şəbəkələrde təsəddüf etdikdə, təessüflənirik ki, Vətəne can fəda edən oğullarımızın adına kölgə salmaq niyyətində olan insanlar kimlərinə bəlkə də sıfırışlarını yerinə yetirirler. Belə dələduzlar hətta məscidlərin, ziyanətgahlarının ətrafında sui-istifadə halların yol verirler. Azərbaycan xalqı tük-tükden seçən həssas xalqdır. Qəhrəman oğulları ilə fəxri edən dövlətimizin Mübariz İbrahimov, Podad Həşimov kimi oğulları bir qəhrəmanlıq dastanı yazdırılar. Vətən qarşısında oğul borcu olaraq.

mətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirdi. Cənab İlham Əliyevin müvafiq göstərişi ilə Azərbaycanda yeni ordenlər və medallar təsis edildi. Bu dövlətimizin mərd, mübariz, vətənpərvər, igid övladlarına diqqətinin, qayğısının təzahürüdür. Diqqət və qayğı ilə əhatə olunmuş qazılərimizin adına xələl getirən "qazilər" ən yüksək ucalıqda dayanan adlardan olan qazi adından sui-istifadə edirlər. Dövlətin hərtərəfli dəstəyi, diqqət və qayğısı fonunda qanuna zidd əməller sərgiləmək əlbəttə ki, yolverilməzdır. Sözsüz ki, bu hamiya şamil oluna bilməz. Vətən adını hər şeydən üstün tutan, bu torpağın namusunu qanı ilə qorumağa can fəda edən oğullarımız ən böyük etirazına layiqdirlər. Bu gün də danişanda ağızından od püşkürən qazılərimizi göründə fərəx edirik. Dövlətdən hansıa bir formada dəstək və qayğı ummurlar. Heç zaman belə oğullar hansıa bir məqsədi əsas götürərək döyüş meydana atılmayıblar. Dövlətimiz tərəfindən onlara ayrılan diqqət, qayğı hər bir ölkə vətəndaşı tərəfindən təqdirəlayıq hal kimi yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların ailələrinin, fiziki sağlamlığını itirən qazılərin, əllilərin, müharibə veteranlarının, şəhid ailələrinin sosial rifahının yüksəldilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Postmüharibə dövründə şəhid ailə üzvləri və müharibə iştirakçılarından ibarət 93 min nəfərə 103 min sosial ödəniş təyin olunub. Mənzil programı 5 dəfə genişləndirilib, 2021-ci ilde 3000, postmüharibə dövründə 3500 mənzil verilib. Beləliklə, ümumilikdə 12500 şəhid ailəsi və müharibə əlili mənzil və fərdi evlə, 7400 müharibə

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

*Deyirlər şair olmaq
heç də asan deyil. Fərqli
yaraadılmışan. Bir kü-
çədən, bir dalandan ke-
çəndə, bir bağa yolun
düşəndə şübhün şəhini
yarpaqlar üzərində gör-
məyi bacarmışan. Pa-
yızın xəzəlinin piçiltisini
duymışan. Qisməti, ta-
leyi ayaqlar altında xışul-
tu nəğməsi oxumaq olan
yarpaqlarla danışma-
şan. Bir bağın gülünün,
çiçəyinin bəzən qonçəsi,
bəzən günəşə boyanan
tam açmış gözəli, bəzən
solub kolların altına tö-
küklən ömrü bitmiş ləçəyi
olmuşan...*

Şair olmaq asan deyil... Onların ürəyi tam başqa olur. Gözləri tam başqa baxır, beynləri tam başqa çalışır. Bir söz eşidəndə qulaqlarından birbaşa qəlbərinə axır, oradakı əlekən keçib ya sözə çevrilib kazıqlar üzərinə səpələnir, ya da ruha çöküb oradaca qalır, saçları ağardır... Onlar baxdıqlarını həm də görəndirlər. Tebiətin bir gözəlliyyinə, bir qəribəlliyyinə, küçədəki bir gözələ, xiyabandakı bir ağaca, çiçəyə, şəhərdəki minlərlə insana hamı baxır, lakin görmək bir ayırdır, yanaşmalar, hiss edilənlər və bir də ən əsası duyğular tam başqadır... 114 il əvvəl dünyaya gözlerini açan, bəhs etdiyim bu duyğuların hər biri anadan-gəlme qanına, canına hopan bir Müşfiq vardı. Ətrafa qəlbinin gözləri ile baxan, ürəyi Vətəninə, anasına, sevdiyinə və ümumilikdə gördüyü hər nələrə qəribə bir məhəbətlə dolu Müşfiq... Bu dünyadan cəmi 29 il, 8 ay qoparıb ona baxmayı bacaran, sevgisi yarımcıq, ömrü yarımcıq Müşfiq... Heç Dilbərindən doymayan, sevgilisinə illərini vere bilməyen Müşfiq... Dünyanın ən gözəl ətri-ni-övləd ətrini ciyərlərinə çəkib gözlərini yumaraq nəfəsini buraxdığı an qədər onun sahibi olan, gözlərini açdığını an əllərindən axıb gedən bala həsrəti Müşfiq...

Ömrün 5 iyunu...

İl dolana, iyun gələ... Necə anmayasan bu şairi ki, iyunlu günlər qısa ömrünün tarixcəsində xronika təşkil edir. İyun gələ, necə anmayasan Mikayıl Müşfiqi ki, 114 il əvvəlki iyunun 5-də dünyaya göz açmışdır. Cəmi bir qərinəyə yaxın ömrünün silinməz izlərini bu xalqın ədəbiyyat tarixinə möhürülmüşdür. ən gözəl təbiət, sevgi nəğmələrini bize qoyub getmişdir. O nəğmələr ki, o gün bu gün milyonlarla gəncin sevgi nəğmələridir. Məktublarda, ismariclarda sevgi mesajlarıdır. Yeni sevənin sevdinə sevgisini o şeirlərdən gözəl anladanı varmı? Çünkü o şeirlər bütün gənclərin sevdidiyi yaşda yazılmışdır. Çılqınlıqla, sevginin gözlərini yumub, qəlbin gözlərini açmaqla, yalnız bu gözlərin görüdüyü, hiss etdiyi duyğularla yazılmışdır:

Göy üzüne bircə bax, hər ulduz bir sarı gül,

Yarı qonçə, yarı gül.

Səni gördüm, xəyalım o qədər yüksəldi ki,

Mənə öylə geldi ki,

Bizə bu nazlı aləm görünərdi qaranlıq,

Gözel çarpışmasayıq, gözel yaşama-sayıq.

Müsfiqsız nə o bağ, nə o tar, nə o Dilbər...

Müsfiq və Dilbər, 1934-cü il.

Axi sevdiyi insanın hər anı xoş gəlir in-sana. Düşünürsən ki, o gülüş, o yeriş, o ciz-gilər ondan başqa heç kimdə belə gözəl de-yildir. Elə Müşfiq də belə düşünüb, belə ya-zırıdı:

Sənin gülüşlərin bir ruzgar kimi
Əsərkən arzumun gülü açılır.
Gülsə dodaqların ulduzlar kimi
Ruhuma bir sərin işq saçılır.

Sevgi oxşayı sevənin ruhunu, alır onu özündən, yerdəni, göydəni olduğunu hiss etmir. Bəzən araya inciklik düşər, sevənə bu an rüzgar kimi gelər, bəzən ayrıraq dü-şər, sevənə bu qar kimi gelər, lakin bütün bunların fəvqündə dərəni bir hiss var, adı sevmekdir. Uzaqları yaxın, inciklikləri şirin edən, hər halı ilə sevgini dərinləşdirən, qel-bi dindirən sevgi. Müşfiqin sevgisi:

Sevgi vardır ki, dodaqlarda aşar gülləri-ni,

Sevgi vardır ki, bir az qar kimi, rüzgar kimi dir.

Sevgi vardır oxudur qəlbə bülbüllərini, Böylə bir sevgi mənim ruhumu oxşar ki-midir.

Günlərin bir günü sevdaya düşəndə ne-ce Müşfiqi anmayasan?

Mən ki, bilməz idim nədir məhəbbət.

Bu sırrı sən mənə anlatmadınmı?

Dünyaya siğmayan şair könəlümü

Köksümdən çıxarıb oynatmadınmı?

Və milyonlarla gəncin verdiyi qərar da-eşə şairin verdiyi qərar kimi olur:

Mehriban sevgilim qarşında durdu,

Yenə şairliyim başıma vurdu,

Məndən məcnun könül maraqla sordu:

-Bu saçı leyədan necə əl çekim?

İyun gələ, necə anmayasan şairi ki, açıq pəncərələrdən bayırə sütülen tarın nəğmə-sidir o. Bir tarın susmamasıyla bir xalqın

susmamasına, hüriyyətinə çağrıış səsidir:

Oxu, tar!..

Utanma, oxu, tar!

Mədənli Bakımın,

Pambıqlı Gəncəmin,

İpəkli Şəkinin

Acişı, şərbəti,

Alovlu sənəti!

İyun gələ, bağ vaxtı ola, necə anmaya-

san şairi ki:

Yenə o bağ olaydı, yenə yiğışaraq siz,
O bağa köçəydim.

Biz də muradımızca fələkdən kam alay-diq,

Sizə qonşu olaydıq.

Yenə o bağ olaydı, səni tez-tez görəy-di.

Qələmə söz verəydim.

Hər gün bir yeni nəğmə, hər gün bir ye-ni ilham,

Yazaydım səhər-axşam.

Arzuya bax, sevgilim, tellərindən ince-mi?

Söylə, ürəyincəm?-, deyirdi, hissələrini, duyularını misralara köçürməklə yaşayırı.

Ömrün 4 iyunu

Müşfiq haqqında çox əsərlər, monoqrafiyalar, məqalələr yazılib. Həyati, fəaliyyəti ayrı-ayrılıqla təhlil olunub. Araşdırılmalar aparılıb, ailəsi, həyat yoldaşı, dostları, düşmənleri üzə çıxarılb və bunların hər biri barədə dəfələrlə oxumuşuq. Ona görə də bu yazımı şairdən 84 illik ayrıraq kəsiyində onun həyatındaki iyunlar üzərində qurmağa çalışdım. Çünkü şairlə bağlı diqqətimi çəkən ən çox bu iyunlar oldu. Bir anlığa bir alın ya-zısı qarşısında düşüncələrə daldım. Bir in-sanın dünyaya gəlişi də, paxillığın qurbanı olması da, dünyaya gözlərini yummamasına

gedən yol -hamısı eyni ayamı yazılıbmış?..

ARAYIŞ. NKVD-nin 27 may 1937-ci ilde təhlükəsizlik kapitanı Çinmanın tərib etdiyi arayışda qeyd olunmuşdu: "Mikayıl Müşfiq hal-hazırda "Müsavat" gənclər təşkilatı ilə əlaqə saxlayıb, partiya və hökumətin ünvanına böhtanlar demekdə cə-kinmir".

Bundan əlavə arayışda Müşfiqin "Azərbaycanın öz azadlığı yoxdur, o, Rusyanın koloniyasında yaşayır" kimi qızışdırıcı sözləri ilə xalqın arasında narazılıq yaratmaq istəyi iddia olunurdu. Həbs olunmuş müttəhimlərin "könlüllü" surətdə yazdıgı izahatlar da nəzərə alınmış və müstəntiq tərəfindən hazırlanın həmin arayışa əsasən Mikayıl Müşfiqin adına iyunun 3-də 508 nömrəli order yazılmış, cüme günü, iyun ayının 4-də isə evində həbs edilmişdi.

Hüseyin Cavid, Əhməd Cavadla eyni fikirlə, eyni ruhlu gənc şair, bəli, Azərbaycanın hüriyyəti, azadlığı üçün mübarizə aparanlardan idi. Üsyankar şair "Azərbaycanın öz azadlığı yoxdur, o, Rusyanın koloniyasında yaşayır" sözlərini demişdi. Stalinini, Lenini, sovet quruluşunu mədh edən əsərlər də yazmışdı. Lakin bu əsərlər sadəcə gözdən pərdə asüb arxasında xalqının istəklərini həyata keçirmək üçün Müşfiqin həmin quruluşa nifrətinin məhsulları idi. Bütün bunlar isə kənardan açıq-cə görünürdü. Ve şairin etrafındakı paxillərin satqılığı onun gənc ömrünün baharını qısa çevirməkdəydi. Özünün də dediyi kimi:

Mən gəncəm bilirəm istiqbalım var,
Həle bədr olmamış bir hilalim var.

Yelkənim açılır, qara yel əsmə,

Mənim bu dəryada bir sandalım var!

Bir külək əsirdi şaire sarı. Qorxulu bir külək. Qoparıb onu elindən, Dilberindən, qələmindən, dostundan aparmaq isteyirdi. Aparıdə da. Şairin "Küləklər" i kimi:

Bəziniz qorxulu, bəziniz qorxusuz,

Bəziniz duyğulu, bəziniz duyğusuz,

Bəziniz uyuqlu, bəziniz uyuqusuz,

Küləklər, küləklər, ey sərin küləklər,

Sizdə var qoxusu hər yerin, küləklər!

Yeni bir 5 iyun-şairin son doğum günü

1937-ci il iyunun 5-də şairin 29-cu doğum günündə ilk istintaq keçirilir. Bu, şairin son doğum günü olur. Günahsızlar kürsüsündə müttəhim kimi doğum gününü qarşılayan şairin. Və 5 iyun istintaqı özündən sonrakı bir neçə istintaqla şairi 30 yaşa çatdırılmayaq bir nöqtəni qoyacaqdı. Müşfiqin nakam ömrünün nöqtəsini. Bu nöqtə repressiyanın yüzlərlə qurbanı üçün qoysa da, həm də ədalətsizliyə xitəm nöqtəsi idi. Odur ki, bu dünyanın Müşfiq kimi ədalətli insanları hər zaman özünün də yazdığını kimi gözəl xatırlanaqlar:

Məni gözəl xatırla,

Bunlar son misralar

Fərz et ki, bir külək idim, əsib keçdim həyatından

Ya da bir yağmur, sel oldum çöllərdə

Sonra torpaq çəkdi suyu canına

Yox olub getdim, bəlkə röya idim sən-in-çün

Oyandın ve mən bitdim.

Lakin bir müşfiqsevər kimi ondan söz düşəndə də, iyun ayı gələndə də şairi ən dərəni hissələrə xatırlasam da, bir də onu öz-özümə piçildiyram ki, sənsiz nə o bağ, nə o tar, nə o Dilbər, Müşfiq...

Mətanət MƏMMƏDOVA

"Aprel ayının sonlarından başlayaraq Ermənistanda xarici dairələr tərəfindən xüsusilə də, Şimal qonşumuz tərəfindən dəstəklənən mövcud hakimiyyətə qarşı etiraz aksiyaları tədricən səngimaya doğru gedir. Çünkü aksiyalar başlayarkən də bəyan etdiyimiz kimi, aksiyaların məqsədi heç də Ermənistanda mövcud hakimiyyəti devirmək deyildi. Ermənistanda Azərbaycan arasında birbaşa ünsiyyətə meyilli olan mövcud hakimiyyətə təzyiqlər etməklə bu ünsiyyətin, formatın sixşdırılub sıradan çıxarılmasına hədəf götürüdü". Bunu SİA-ya açıqlamasında politoloq Anar Əliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, rəsmi Kremlin Ermənistanda hakimiyyətine təzyiq etməklə əldə etmək istədiyi nəticələrə böyük mənada nail olundu. Çünkü bildiiniz kimi, aprel ayının 6-da Brüsselde keçirilən üç tərəflə görüşdə sonra Ermənistandan üzərinə kifayət qədər ciddi öhdəliklər qoyulmuşdur. Bu öhdəliklər üzrə Ermənistanda bəzi zəruri praktik addımlar atmaq məcburiyyətində idi. Xüsusilə də, Ermenistan ve Azərbaycan arasında birbaşa əlaqələri özündə eks etdirən sərhədlərin delmitasayı ilə bağlı işçi qrupunun və ilk görüşün keçirilməsi razılışdırılmışdı. Məhz həmin təxribatlar fonunda Ermənistanda hakimiyyəti belə kardinal gedişlər etməkdən çəkindi. Nəticə etibarı ilə may ayının 22-də yenidən Brüsselde Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə keçirilən görüşə qədər demək olar ki, Ermenistan - Azərbaycan arasında münasibətlərin tənzimlənməsində irəliliyə ciddi bir nəticə əldə olunmadı".

Matviyçuk deyir ki, guya Ukrayna ordusu dağılacaq...

Yaxın gələcəkdə Ukrayna ordusu özünü müdafiə edə bilmə-yəcək və Donetsk istehkam ərazisinin yixiləsi onun üçün ölümçül olacaq. SİA xəbər verir ki, bunu "360" televizion hərbi ekspert Anatoli Matviyçuka istinadən bildirib. Onun sözlərinə görə, guya Rusiya Silahlı Qüvvələri tərəfindən tamamilə məhv edildiyindən, bu gün Ukrayna Silahlı Qüvvələrində demək olar ki, aviasiya yoxdur.

Matviyçukun dediyinə görə, hərbi əməliyyatlar başlayandan bir müddət sonra Kiyevin sərəncamında olan 10-15 təyyarə və 20-25 helikopter Rumiya aerodromlarına köçürüldü. İndi isə oradan "başlarını qaldıra bilmirlər, birlərlə başlarını qaldırsalar vurulacaqlar".

Maraqlıdır ki, Matviyçuk, həmçinin Kiyevlər verilən "HIMARS" də daxil olmaqla, Amerikanın çoxsaylı buraxılış raket sistemlərinin və digər silahların mümkin tədarükünə də münasibət bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu komplekslərin çoxsaylı buraxılış raket sistemləri ilə yanaşı, raket sistemi də var. Yəni 300 km-ə qədər atəş məsafəsinə malik taktiki raketləri buraxa bilir. Əgər ABŞ həqiqətən də onları çatdırırsa və Ukrayna bu uzaqmenzilli silahi Kurska hücumular üçün istifadə etmək qərarına gələsə, onda bizim elimiz açılıcaq. Matviyçukun fikrincə, guya Vaşinqton bunu başa düşür və ona görə də onlar bu sistemi göndərkən çox diqqətli olacaqlar.

Ağasəf Babayev

“Ermənistan hakimiyyəti baş verənlərdən özü üçün dərs götürdü”

qaldırmaq planlarının karşısını almağa çalışır. Rusiya bütün vasitələrdən istifadə etməklə Cənubi Qafqazdakı proseslərdə özünün iştiraklığını qoruyub saxlamağa çalışır".

A.Əliyev onu da qeyd etdi ki, Ermənistanda müxtəlif riçaqları işə salmaqla xüsusilə də, hərbiçiləri bu proseslərə cəlb etməklə Ermənistanda hakimiyyətə deyişikliyinə nail olmaq mümkün idi: "Amma bu real riçaqlardan, alətlərdən istifadə olunmaması yalnız az sayda revanşçı qüvvələrin etiraz aksiya-

larının keçirilməsi hakimiyyətə deyişikliyi deyil, hakimiyyəti təzyiq altında saxlama məqsədi güdüldüyü bir daha təsdiq etmiş oldu. Ermənistanda hakimiyyəti baş verənlərdən növbəti dəfə özü üçün dərs götürdü və bundan sonra Azərbaycanla Ermənistanda birbaşa ünsiyyətin qurulması istiqamətində təessüb ki, müəyyən problemlərin özünü göstərəcəyini proqnozlaşdırmaq mümkündür. Təessüb ki, Rusiya heç də Ermənistanda Azərbaycan arasında münasibətlərin tam tənzimlənməsi və

Gülyana

"Münasibətlər Şuşa Bəyannaməsi ilə rəsmən müttəfiqlik zirvəsinə ucaldı"

"Azərbaycan və Türkiye arasında olan münasibətlər tarixi Şuşa Bəyannaməsi ilə rəsmən müttəfiqlik zirvəsinə ucaldı". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Cavid Osmanov deyib. Onun sözlərinə görə, bu müttəfiqlik hər yerdə - siyasətdə, iqtisadi əlaqələrdə, enerji, nəqliyyat layihələrinin həyata keçirilməsində, mədəniyyətdə, təhsildə, ordu quruculuğu istiqamətində özünü göstərir: "Ölkələrimiz arasında olan münasibətlər bundan sonra yüksələn xətlə ancaq irəliyə doğru gedəcək.

Artıq Azərbaycan və Türkiye beynəlxalq güc mərkəzləridir. Türkiyənin artan güclü Azərbaycanı gücləndirir və hər iki ölkə bir-birinə güc qataraq dünya miqyasında güc mərkəzine çevirilir. Azərbaycan müstəqil dövlətdir və müstəqil siyaset yürüdü. Təbii ki, müttəfiqlərini də özü seçir. Cənab Prezident İlham Əliyevin özünün də qeyd etdiyi kimi Azərbaycan xalqının və dövlətinin milli maraqları müdafiə olunmalı və Azərbaycan hər zaman müstəqil siyaset aparmalıdır. Göründüyü kimi bu, dövlət siyasetinin mütləq prioritətləridir".

Deputat fikirlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, mayın 28-də Bakıda keçirilən "TEKNOFEST Azərbaycan" aerokosmik və texnologiya festivalı Azərbaycan və Türkiye birliliyinin, qardaşlığının növbəti əyani təcəssümüdür: ""TEKNOFEST Azərbaycan" festivalında çıxış edərən ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığından bəhs edərək ölkələrimizin hər zaman, istər yaxşı günlerde, istərsə də çətin günlərdə bir-birinin yanında olduğunu qeyd etdi. Cənab Prezident İlham Əliyev çıxışında Türkiyənin ikinci Qarabağ müharibəsi zamanı ölkəmizə göstərdiyi yüksək mənəvi və siyasi dəstəkdən danışa-

raq Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın mühabətinin ilk saatlarında "Azərbaycan tək deyil, Türkiye onun yanındadır" sözərini bir daha xatırladı. Təbii ki, qardaş Türkiye Respublikasının Prezidentinin bu sözərələri xalqımız, ölkəmiz üçün əlavə güc mənbəyi oldu. Azərbaycan xalqı heç zaman bunu unutmayacaq. "TEKNOFEST Azərbaycan"

aerokosmik və texnologiya festivalında çıxışı zamanı Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev dünyəşhərtli alim, Nobel mükafatı laureati Əziz Səncər və "TEKNOFEST"in təşkilatçısı, ikinci Qarabağ savaşında öz sözünü demiş məşhur "Bayraktar" PUA-ların ixtiraçısı Selçuk Bayraktarın Azərbaycana bir arada təşrif buyurmalarını əlamətdar hadisə olaraq qiymətləndirdi. Əziz Səncər və Selçuk Bayraktarı gənclər üçün gözəl örnek, nümunə olaraq göstərən ölkə başçısı yetişən gənc nəslin bu şəxslər kimi vətənpərvər olmağa çalışacağına öz əmininini də bildirdi.

"TEKNOFEST Azərbaycan" festivalında çıxış edən Türkiye Respublikasının Prezidenti cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan-Türkiyə birliliyinin tarixine diqqət çəkərək 1915-ci ildə Çanaqqalada, 1918-ci ildə Gəncədə, Bakıda və Azərbaycanın digər bölgələrində xalqlarımızın ortaq mübarizəmizdə bərabər olmasından bəhs etdi. Hər iki dövlətin xalqları tarixi, mədəniyyəti və mədəni dəyərləri ilə seçilən böyük bir millətin övladlarıdır. Azərbaycan və Türkiye kəndi də, sevinci də bir olan, sözdə deyil, eməldə də qardaş olan iki dövlət, iki xalqdır.

Qarabağ Zəfəri milletimizin qəhrəmanlıq dastanlarının ən son örnəyidir, deyə vurğulayan cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin ığid mənsublarının Qarabağda tarixdə bənzərinə az rast gəlinən böyük bir Zəfərə imza atdıqlarına diqqət çəkdi.

Qardaş ölkənin başçısı Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyətindən danışaraq bir sıra önemli mesajlar da verdi. Müharibədə olduğunu kimi, sülh dönməndə və Türkiye qardaş Azərbaycanın yanındadır. Regionda sülh və dayanıqlı sabitliyin təmin olunması üçün Türkiye feal şəkildə dəstək göstərəcəkdir. Bölgədə yeni bir səhifə açmaqın vaxtı çatıb. Hədəf dayanıqlı sülhün təmin olunması, etimadın və mehribən qonşuluq əlaqələrinin qurulması, inkişafın sürətlənməsi ilə bölgədə sabitliyin möhkəmləndirilməsidir".

Arzu Qurbanlı

Dövlət programı vasitəsilə xaricdə təhsil üçün kimlərə üstünlük veriləcək?

Bakalavr səviyyəsi üzrə xaricdə təhsil dövlət programından beynəlxalq olimpiada qaliblərinin yararlanmasına üstünlük veriləcək. Bu da Nazirlər Kabinetinin təsdiqlədiyi xüsusi siyahı ilə müəyyənəşəcək". SİA xəber verir ki, bunu Təhsil Nazirliyinin Xaricdə təhsil və eñəni tələbələrlə iş sektorunun müdürü Müjdət Həsənov "Təhsil masası"nda deyib. Şöbə müdürü bildirib ki, onlar müsahibədən kənar təhsil almaq hüququ əldə edəcəklər.

Allah uzaq eləsin, kar olmaqdən. Anadangəlmə və yaxud həyatda qazanılmasından asılı olmayıaraq karlıq böyük fiziki qüsurdur. İnsan övladının heç istəmediyi, her zaman bu qüsurdan utanc hiss etdiyi çatışmazlıqdır. Bu qüsür anadangəlmə olanda insan birtəher alışır. Çünkü gözünü açandan bu çatışmazlıq olur, onunla böyük, ona çox da ele qəribə gəlmir. Lakin bu fiziki qüsür sonradan qazanılanda insan ikiqat narahat həyat keçirir. Məsələn, kar insanlara məxsus bir xüsusiyyət var, onlar ucadan danışırlar. Belə hesab edirlər ki, ətrafdakı insanlar onları eşitmır. Ancaq əslində bunun ətrafdakılara heç bir dəxli yoxdur. Onlar normal dərəcədə danışan səhbətləri eşidirlər. Arada pis vəziyyətdə qalan bu fiziki qüsurlu insan olur. Çünkü ətraf-

Metanət MƏMMƏDOVA

elədir, lakin səsi bir qədər alçaqdən olsa, hə sız deyəndir. Amma mən musiqili zərbdən danışram axı: gup, gup, gup...

Nə deyim bu yaya, yənə gəldi çıxdı. Yenə pəncərələr bağlı olanda bu musiqili zərbə idi ey. Elə ki, pəncərələri istidən açmaq məcburiyyətində qalırsan, musiqili mühərbi başlayır. Elə bir üstüne artilleriya yerişir, sadəcə bu artilleriya musiqili artilleriyadır.

Həmçinin də küçədə. Sakitə yol ilə getdiyin yerde elə bir musiqili bir silahlə sənət atış açırlar. İnanın, inanın da deyirəm, bəlkə hələ rastlaşanlar da olub, qorxub bir tərəfə çəkilirsən ki, gələn bu təhlükədən özünü müdafiə edəsən. Elə hiss edirsən ki, maşın bu dəqiqə partlayacaq, parçaları üstüne tökülcək.

Vallah, sözün həqiqi mənəsində, adam ürək ağrısı yaşayır. İnsanlar axı nə üçün kütłəvi şəkildə bu fiziki qüsura məruz qalırlar. Görəsən hansıa genetik modifikasiya olunmuş məhsulun təsiridirmi, yoxsa mənəvi modifikasiyadır, nədirse, karlaşma gündən-günə çoxalır. Axi yuxarıda da dedim, kar insanlar ele bilirlər ki, ətrafda onları eşitmirlər. ona görə də ucadan danışırlar. Elə maşınlardan çıxan bu musiqi səsleri yox, musiqili zərbələr də maşındakı kar insanın düşüncəsindən doğur. Vallah kar olmayasan, belə səsli maşında əyləşsən, adəmin başına hava gelir. Hələ bəzən həmin maşınların içərisi dolu da olur gənclər. Düşünürsən ki, vay, bax, bu yazıqların hamisi fiziki qüsür qazananlardır. Amma bir məsələyə tamamilə əminəm ki, belələri anadangəlmə kar deyillər, bu qüsürü sondan, yənə deyirem hansı səbəbdənse qazananlardır. Allah, özü köməkləri olsun.

Medvedevdən xəbərdarlıq...

Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Dmitri Medvedev Kiyevin Rusiya ərazilərinə hücum üçün ABŞ-dan aldığı silahlardan istifadə edərsə, Rusiya Ukraynadakı qərar qəbuletmə mərkəzlərinə zərbə endirəcəyini bildirib.

SİA-nın əldə etdiyi məlumat görə, o, bu barədə "Əl-Cəzirə" telekanalına müsahibəsində bildirib. (...maraqlıdır ki, "Əl-Cəzirə"nin əməkdaşı, bəs, belə olan halda Ukraynanın bu salahları ABŞ-dan niye aldığını sual kimi ona ünvanlamayıb-A.B.)

"...Əgər bu növ silahlardan Rusiya ərazilərinə qarşı istifadə olunarsa, bu halda ölkəmizin silahlı qüvvələrinin Ukraynanın qərar qəbuletmə mərkəzlərini məhv etmək üçün hərəkətə keçməkdən başqa yolu qalmaya-

sadalayıb. Bunlar Ukraynanın Müdafiə Nazirliyi və Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahıdır. (...yənə də maraqlıdır, bir halda ki, ruslar bu obyektləri vura bilirlərse, niye indiyə qədər vurmayıblar?- A.B.)

"Ancaq başa düşmək ləzimdir ki, bu halda yekun qərar qəbuletmə mərkəzləri, təəssüf ki, hətta Kiyevin ərazisində də yerləşmir. Ona görə də bu, şübhəsiz ki, nəzərə alınmalıdır olan təhlükədir". - baxın, Medvedev xəbərdarlıq da edib.

Ağasəf Babayev

Lacın dəhlizində RSK "nəzarəti", yoxsa erməni özbaşınalığı?

Bakı gözləyir və bu gözləntilərin demək olar ki, həddi bitmək üzrədir!

2020-ci ilin noyabr ayında imzalanmış və hüquqi olaraq Ermənistən Qarabağdakı 44 günlük müharibədə məğlubiyyətini rəsmiləşdirən razılaşmadan iki ilə yaxın vaxt keçir. Lakin indiyədək üçtərəfli bəyanatın bir sıra müdədələri həm ermənilər tərəfindən, həm də Rusiya sülhməramlılarının (RSK) etinasızlığı səbəbindən sabotaj edilməkdə davam edir.

Digər tərəfdən, Zəngəzur dəhlizi məsələsində Bakının hərbi-diplomatik təzyiqindən sonra müyyəyen irəliliyişlər, yəni mövqə müyyənəşdirilmələri əldə ediləcək, razılaşmada qanunsuz erməni silahlı birleşmələrinin qalıqlarının çıxarılmasını nəzərdə tutan dördüncü bəndinə əməl edilməməsi faktı da aktual olaraq qalmaqdadır.

Laçın dəhlizine gəldikdə isə Ermənistənən gələn mülki geyimli müqaviləli əsgərlərdən, əslində isə terrorçulardan tutmuş Fransada prezidentliyə namizədlərin, siyasetçilərin oradan keçməsinə, eləcə də bu ilin iyunun 1-də xristian terror təşkilatı kimi tanınan - "SOS - Şərqi Xristianları" ("SOS - Chr?iens d'Orient") "ictimai təşkilatı" üzvlərinin separatçıların quldur başçısı Araik Arutyunyanla görüşməsinə əməl bütün faktlar göz önündədir.

Rusiya tərəfi Monitoring Mərkəzinin Bərdədə yerləşdirilməsini təklif etsə də, məhz Azərbaycanın təkidi ilə mərkəzin Ağdam şəhərində açılması qərarı verildi

Daha bir diqqət çekən budur ki, üçtərəfli razılaşmadan sonra Qarabağda Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzi de fəaliyyət göstərir. Məhz 2020-ci il noyabrın 10-da Rusyanın dövlət başçısı Vladimir Putinin vasitəciliyi ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistən Baş Naziri

Nikol Paşinyan Qarabağda hərbi əməliyyatların tamamile dayandırılması barədə ortaq bəyanat imzaladıqdan sonra həmin bəyanatda bölgədə atəşkəsi təmin etmek üçün sülhməramlıların da yerləşdirilməsi nəzərdə tutulurdu.

Həmin ilin noyabrın 11-də isə Rusiya və Türkiyə müdafiə nazirləri Azərbaycanda Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzi (RTBMM) yaratmaq üçün anlaşma memorandumu imzaladılar. O cümlədən, Rusiya tərəfi Monitoring Mərkəzinin Qarabağdan kənardı - Bərdədə yerləşdirilməsini təklif etse də, məhz Azərbaycanın təkidi ilə mərkəzin Ağdam şəhərində açılması qərarı verildi. 2021-ci il yanvar ayının 30-da Atəşkəsə nəzarət üzrə Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzi fəaliyyət göstərməyə başlandı.

Lakin təəssüf ki, bu güne qədər Laçın dəhlizində qeydə alınan her bir qanunsuzluq Rusiya sülhməramlıları tərəfindən nəinki ciddiyətə alınmış, hətta sonrakı vaxtlarda, yəni son günlərdək daha ciddi problemlərin yaşanmasına belə etinə göstərmir.

Fakt budur ki, RSK-nin hazırkı dövrə qədər buraxıldığı ciddi səhvleri ilə yanaşı, bu gün onların burunlarının altın-dan Xankəndiye bərələrində Fransada cinayət işi açılmış terrorçular keçib-getməkdədirler. Daha bir sual isə budur - Ağdamdakı monitoring mərkəzindəki RSK "missionerləri" hadisələri niyə qeydə alırmış? Yəqin ki, belə davam edərsə Azərbaycanın və qardaş Türkiyənin bu ətrafdakı sərt mövqelərini də müşahidə edə biləcəyik!

Qanunsuzluqlar sonradan qarşı tərəf(lər)ə fakt kimi göstəriləcək

Artıq bütün dünya bilir və dərk edir ki, bu gün Azərbaycan dövlətinin Cəennubi Qafqaz regionunda sülhün və inkişafın bərəqərər olması üçün

XOCALIN KƏNDİNDƏ RUSLARLA SEPARATÇI ERMƏNİLƏR BİRLƏŞİB

GÖRÜN NECƏ SƏNGƏR QAZILAR - ŞOK!

apardığı əhəmiyyətli işlərini məhz ermənilər və onların havadarları pozur, yaxud pozmağa cəhdərər göstərirler.

Ermənistən hər danışqılardan

sonrakı sərsəm bəyanatlarından başlayaraq Qarabağda separatçıların RSK-nin arxasından səngərər qazmalarının, dayaq nöqtələri qurmalarının, "liderlərinin" isə həyəsiz fikirlər səsləndirmələrinin hər biri sülhün yaranmasına maneələr töredir.

O cümlədən, RSK-nin üzərinə götürdüyü vəzifələrini vicdanla yerinə yetirməməsi artıq bütün hədələri, əndəzələri aşır. Söz yox ki, baş verənlər qeydə alınır və qeydə alınan hər qanunsuzluqlar sonradan qarşı tərəf(lər)ə fakt kimi göstəriləcək.

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin də fəaliyyət göstərdiyi Ağdam Monitoring Mərkəzində RSK-nin qanunsuzluqlara göz yumması faktları qeydə alınmaqdadır...

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dəfələrlə bu ətrafdakı mövzulara münasibətini bildirərkən öz qətiyyətli, sərt xəbərdarlıqlarını bəyan edib və belə xəbərdarlıqların

əbədi olacağını düşünən ermənilər və onların havadarları

kökündən yanılırlar.

Daha bir məqam budur ki, bu gün müttəfiqimiz - qardaş Türkiyə də her zamanki kimi yanımızdadır. Və söz yox ki, Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin də fəaliyyət göstərdiyi monitoring mərkəzində RSK-nin qanunsuzluqlara göz yumması faktları qeydə alınmaqdadır. Sadəcə, Azərbaycanın ərazi bütövülüyünə və suverenliyinə qarşı təhdidlər davam edəcək, artıq onda istənilən qüvvənin karşısına alınacaq və söz yox ki, Qarabağ regionunda sülhün və əminamanlığın, eləcə də inkişaf erasının başlangıcı istiqamətində başladılan işlərin miqyası daha da böyükəcək.

Bakı gözləyir və bu gözləntilərin demək olar ki, həddi bitmək üzrədir!

Rövşən RƏSULOV

SIYASI RAKURS+ÖZƏL

Rusya-Ukrayna savaşının sonu görünmüür.
Bu müharibəyə çevrilmiş qarşılamanın səbəbləri nədir? Niyə Rusya Ukraynani əldən vermək istəmir? Dünya Ukraynani müstəqil ölkə olaraq dəstəkləyir və BMT sənədlərində bu ölkənin konkret sərhədləri təsbit olunub. Rusya isə artıq açıq şəkildə, hətta prezident Putinin dili ilə Ukraynanın heç vaxt müstəqil olmadığı bildirilir.

Yaxud Zbignev Brzezinskinin "Ukrayna "NATO-ya qarışmamaq" siyasəti yürütməlidir" fikrinin arxasında dayanan sırr

Bu barede tanınmış siyasetçi, "Soyuq Mührəbi" ideologiyasının banisi, ABŞ prezidentinin vaxtilə milli məsələlər üzrə müşaviri olmuş, ukrayna-polşa əsilli Zbignev Brzezinskinin 2000-ci ildən 2017-ci ilə qədər maraqlı fikirləri mətbuatda dərc edilib. Həmin məqalələrin analizini apararaq, xüsusən de Ukrayna ətrafında baş verən hadisələrə o dövrün pəncərəsindən baxaraq şərhini vermək istədi.

Qeyd edək ki, prezident Kartərin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Zbignev Brzezinski karyerası boyunca qəti şəkildə anti-sovet mövqeyində olub. Bununla belə, Brzezinskinin tez-tez birtərəfli və radiikal kimi qəbul edilən güclü fikirlərinə baxmayıraq, onun düşüncəsi Vaşinqtonda və digər paytaxtlarda siyasetçilər neslinə təsir etdi, çünki onun bir sıra qlobal çağırışlarla necə yanaşmağa dair baxışı özünü doğruldurdu. Onun Andrey Lubyovski tərəfindən yazılmış son tərcüməyi-halı Brzezinskinin ideyalarının maraqlı sintezidir və onların əksəriyyəti, xüsusən də Rusiya ilə bağlı dedikləri peygəmbərlik səviyyəsindədir. Brzezinskinin yazdığı məqalələrdən Ukrayna və Rusiya birbaşa əlaqəsi olan bəzi fikirləri təqdim edirik:

Həqiqət budur ki, Ukrayna və Qərb Ukraynani NATO-da görmək istəmədiklərini yazılı şəkildə təsdiq etsələr, bütün Rusiya-Ukrayna-Qərb qarşıluması kökündən həll edilə bilər. Bu, Rusiya üçün əsas məsələdir. Razılıq yalnız yazılı şəkildə keçərlidir. Yaxın tarixdə də demək olar ki, oxşar hadise baş vermişdi. Belə ki, Reyqan və Buş (ata) administrasiyası SSRİnin ilk və son prezidenti Mixail Qorbaçova ABŞ-in "Soyuq Mührəbi" başa çatıldıqdan sonra Sovet İttifaqından istifadə etməyəcəyi barədə quru söz verib sonradan siyasetini davam etdirməsi Moskva üçün bir dərs olub. Rusiya Artıq kağız üzərində pozula bilən, yaxud

şifahi anlaşmalara etibar etmir. Prezident Bill Clintonun üzdə özünü məlek kimi göstərib min bir təxribata əl atması, NATO-nun Rusiya sərhədlərinə qədər genişlənməsinə başlaması da Qərbin etibarını bir az da düşürüb. Qorbaçov çox məsum bir şəkilde soyuq mührəbin tamamilə bitdiyinə inanırdı və ABŞ-in neqativ, yəni Rusyanın maraqlarına zidd addım atmayacaq. Krim məsələsinə gəlincə Rusiya BMT-nin nəzarəti altında yeni referendumda razı olmalıdır. Amma deyə bildiyim qədəri ilə Rusiya ilə birlik krımlılar arasında çox müsbət qarşılıdır. Ona görə də Qərbin bir qədər real siyaset yürütməsi lazımdır və Krimin Ukraynaya qaytarılması prosesini bir az ertələmək də pis olmaz.

Donbasa gelincə, bu bölgədə əsasən rus kökenli Ukrayna vətəndaşları yaşayıb. Ukrayna müstəqillik əldə edəndən bəri anti-islahat, anti-Qərb, rusiyəyönlü olub. Donbas Ukraynadan uzaqlaşmaq seyinin ağır bədəlini ödəyir - sənaye istehsalının 80%-i azalıb, kömür mədənleri, fabriklər, hava limanı və digər infrastrukturlara ciddi ziyan dəyiş. İqtisadi cəhətdən sıxlıqda, Rusiya bunun yükünü necə daşısın, üstəlik, təqaüdləri, sosial təminatları, Ukraynadan getirilməli olan su və elektrik enerjisini necə ödəsin?

ABŞ-in mühüm strateji siyasi müteffekkirləri Qərbin Rusiyaya qarşı indiki siyasetinin qüsurlu olduğunu açıq şəkildə bəyan ediblər. "Soyuq Mührəbi"nin qarşısının alınmasının memarı, mərhum Corc Kennan xəbərdarlıq edirdi ki, NATO-nun genişləndirilməsi "yenidən soyuq mührəbə ilə neticələnəcək və yəqin ki, isti mührəbə ilə bitecək".

"Moskvada aşkar etdiyim kimi, mənim son sefərlərim zamanı nüvə mührəbəsi doktrinaları nüvə silahı ilə necə məşğul olmaq təcrübəsi olmayan bir rejim tərəfindən

Açıla bilməyən Ukrayna duyünü

yozulur. Putin son çıxışında dünən nüvə silahından istifadə etmək hədələyib". ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə keçmiş müşaviri Zbignev Brzezinski ölümündən bir müddət əvvəl deməşdi ki, Finlandiyanın bütün soyuq mührəbə illərində tətbiq etdiyi kimi, Ukrayna da "NATO-ya qarışmamaq" siyasetinə malik olmalıdır. Finlandiya özünü Qərbən geosiyasi cəhətdən uzaq məsafədə saxladı, eyni zamanda ölkədə güclü demokratiya mühiti yaratdı və Qərble yaxın iqtisadi əlaqələri yaratdı. Çünkü, Rusiya SSRİnin dağılmaşından sonra öz milli qürurunu bər-

məkdir? Məgər bele yanaşma ilə ədalətli olmaq imici yaratmaq mümkünür? Yəqin ki əksəriyyət buna yox cavabı verər. Büyük Britaniya digər dövlətdən daha çox xarici mührəbələr aparıb. BMT Nizamnamesinin standartlarına görə, bu mührəbələrin əksəriyyəti qeyri-qanuni idi.

Gəlin Ukrayna haqqında düz danişaq ki, hərə öz yerində otursun, kimin haqlı, kimin haqsız olduğu ortaya çıxın. Rusyanın işğali qanunsuz ve qəddardır. Ancaq bir ümidi işığı var. Ukrayna prezidenti Zelenski fevralın 24-də Putintə Ukraynanın neytrallığı barədə

bütün bu elementlər qlobal güc statusu üçün nostaljidən xəbər verirdi.

Maraqlıdır ki, Brzezinski 2008-ci ildə Rusyanın Gürcüstana təcavüzündən sonra Putini Hitler və Stalinə bənzədən ilk şəxslərdən biri idi. Onun fikrine, bu aqressiya "Hitlerin Çexoslovakiyaya qarşı "SudentenDeutsch"u "azad etmək" taktikası" və "Stalinin nə olduğunu" xatırladır. Finlandiyaya qarşı atılan addımlar da bu qəbildəndir: qonşuluğda olan kiçik bir demokratik ölkənin suverenliyini güclətib etmək alt-üst etmək. Brzezinski iddia edirdi ki, Gürcüstana qarşı mührəbə tek bir hadisə deyil. Tam ek-

pa etməyə çalışır. Brzezinski Ukraynanın yaratdığı çətin problemləre baxmayıraq, gələcəyə nikbin baxırdı.

ABŞ-la SSRİ arasında uzun müddət davam edən "Soyuq Mührəbi"nin ideoloqlarından biri, Amerikanın dövlət xadimi Henri Kissinger isə yazırı ki, "Qərb başa düşməlidir ki, Rusiya üçün Ukrayna heç vaxt sadəcə yad ölkə ola bilməz. Rusiya tarixi Kiyev-Rus ilə dənizdə tanınmağa başlayıb. Rus dini oradan yayılıb. Ukrayna əsrlər boyu Rusyanın tərkibində olub. Rusyanın Aralıq denizindəki güc proyeysi - Qara dəniz donanması Ukraynanın uzunmüddətli rəziləşməsi ilə Krimin Sevastopol şəhərində yerləşir.

Kissinger də birmənalı olaraq "Ukrayna NATO-ya üzv olmamalıdır" deyib. Hətta Aleksandr Soljenitsin və İosif Brodski kimi məşhur dissidentlər de Ukraynanın Rusyanın ayrılmaz hissəsi olduğunu təkid edirdilər. Həqiqətən, Ukrayna 500 il idti Rusyanın tərkibində idi. Müasir müstəqil dövlət kimi Ukraynanın ömrü cəmi 30 ildir.

ABŞ özü İraqa səbəbsiz herbi təcavüz və oranı işgal etdiyi, iyirmi il Əfqanistanda döyüşdüyü, İslam dünyasında yüzlərlə insansız hava aparatları vasitəsilə hücumu etdiyi, Serbiyanı qeyri-qanuni bombardman etdiyi halda beynəlxalq təcrübəni təbliğ etməyə necə cəsarət edə bilər? Üçüncü Dünya ölkələrində, məsələn Nikaraquada diktatorların dəstəkləməsi nə de-

danişmaq istədiyini düşünürmüş. Əslində, bu, çox düzgün addım ola bilərdi. Amma nədənse iki ölkə rəhbəri danişq masası əvəzinə mührəbə meydənını çədidi.

Bir sözə, Brzezinski hesab edirdi ki, "Soyuq Mührəbə" SSRİnin dağılması Rusyanın avtomatik olaraq demokratik ölkəyə çevriləməsi demək deyil. Bu keçid avtomatik ola bilməzdi. Sovet İttifaqı ərazisində yaşayışın bir çox xalq müstəqillik isteyirdi. Bunu təkə Moskvada deyil, Vaşinqtonda da həzm etmək, bununla razılaşmadı çətin idi. Beləliklə, Rusiyada SSRİnin "şöhrətinin" bərpa etmək məqsədi daşıyan revisionist millətçiliyin ilkin şərtləri var idi. Bundan əlavə, 1990-cı illərin əvvəllerində Brzezinski "Rusyanı Avropa ilə möhkəm bağlayacaq siyasi və sosial-iqtisadi transformasiya üçün hər hansı hərtərəfli program" görürdü. Hələ 1999-cu il oktyabrın 6-də Brzezinski Kongres qarşısında çıxış edərək o, indiki Rusyanın etibarlı, etibarlı tərəfdə olmadığını əsaslandırdı. Onun gəldiyi qənaət Rusyanın Kosovo mührəbəsindəki davranışına əsaslanırdı. O zaman Rusyanın fikri belə idi ki, Serbiya və Kosovoda baş verənlər ABŞ-in qlobal imperiyasının dağılmasıdır. Moskva NATO-nun selahiyətlərini parçalamaya, iyrənc Slobodan Miloseviçə (sonradan Haqqada məhkəməni gözləyərkən vəfat edib) dəstək verməyə, Priştinada rus bölməsi yaratmaq üçün 2500 paraşütçü uçurmağa və s. -

sinə, Putin imperiyani bərpa etmək üçün millətçi mövqeyini sınadıq çıxarırdı. 2008-ci ilin avqustunda Brzezinski "iqtisadi və maliyyə sanksiyalarına səbəb ola biləcək Rusyanın işğalına qarşı çıxmək və onu qınamak üçün birgə, qlobal seylerə" çağırırdı. Təessüf ki, bu cəhd "Ağ Evdə Putin və onun rejimi ilə bağlı özünü aldاتma" səbəbindən baş tutmadı. O, bu aldanışın iki yaddaqalan təzahürünü qeyd edir: Birinci, Buş Putintə görüşəndə və ona güvənə biləcəyini söylədikdə, ikinci, Kondaliza Rays Amerikanın Rusiya ilə münasibətləri tarixdə heç vaxt yaxşı olmadığını iddia etdi!

Və Brzezinskinin proqnozlara uyğun olaraq, tendensiya davam etdi. 2009-cu ildə Rusya Ukrayna ilə qaz qıymətləri ilə bağlı mübahisə etdi və hamını Ukraynanın etibarlı olmadığını inandırmadıq üçün Qərbe qaz tədarükünü kəsdi. Putin NATO-dakı bədnəm çıxışında Ukraynanın süni dövlət olduğunu iddia edərək, Ukraynanın NATO-nun bir hissəsi olacağı təqdirdə Rusyanın Ukraynani işğal edəcəyinə eyham vurdu. NATO Ukraynanı qəbul etməsə də fərqə yoxdur. Nəhayət, Rusiya Ukraynani işğal etdi, Krimi ilhaq etdi və Ukraynanın şərqində separatçılığı dəstəkləməkdən də uzağa gedib hər iki vilayəti dövlət olaraq tanıdı. Bununla da sonu görünməyən mührəbəni alovlandırdı.

V.VƏLİYEV

"Dəhliz Azərbaycanın Avropaya enerji ixrac etməsində mühüm rol oynayacaq"

Trend Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin Baş direktor müavini, siyasi ekspert Sahil Kərimli SIA-ya müsahibə verib. Həmin müsahibəni təqdim edirik.

- Bildiyimiz kimi, ölkəmizdə enerji həftesi keçirilir. Ölkə başçısı da Enerji Həftəsi çərçivəsində 27-ci Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisində iştirak etdi və bir səra önməli mesajlar verdi. Ümumiyyətlə, bu tədbirin keçirilməsinin əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

nistan tərəfindən sülh-lə bağlı hər hansı bir fəallıq görmədik. Sizcə, bu nəyə yönəlikdir?

- 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Ermənistanda bu aksiyalar, iqtisadçılar davam edir. Bu proses Ermənistən üçün heç də yaxşı vədlər vermir. Ermənistən cəmiyyətində bu gün böyük parçalanmalar var. Müəyyən revanşist qüvvələr xalqı yenidən öz tərəfinə çəkməyə başlayır. Əlbət-

sazişi imzalanmayıb. Azərbaycan ilə Ermənistən arasında sülhün olacağına inamınız varmı?

- Əlbətə ki, Azərbaycan ilə Ermənistən arasında barışq olmalıdır. Bu labüddür. Azərbaycan-Ermənistən sərhədində yenidən gərginlik müşahidə olunur. Ermənistən adlanan ərazidən Azərbaycanın sərhədləri atəş tutulub. Bu cür revanşist mövqelər mövcuddur. Amma Azərbaycan bu təxribatların qarşısını yerdən alır. Bütün bunlara baxmayaraq biz sülhün tərefdariyiq.

- Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın ərazi bütövlüyüünün Ermənistən tərəfində tanınmayıcağı təqdirdə ölkəmizin də analoji yanaşma ortaya qoymaçığını vurğulayıb. Bu argument Ermənistən üçün nə dərəcədə təsirlili olacaq?

- Cənab Prezidentin bu mesajı Ermənistən üçün çox ciddi xəbərdarlıqlıdır. Ərazi bütövlüğünün tanınmaması məsəlesi o deməkdir ki, biz də öz tarixi torpaqlarımızla bağlı iddia qaldıra bilərik. Bildiyimiz kimi Ermənistən adlanan ərazi tarixi Azərbaycan ərazi sidir. Amma biz bu gün bütün bunlara baxmayaraq sülh təklifi edirik. Amma Ermənistən təessüf ki, Azərbaycanın ireli sürdüyü təkliflərə əməl etmek istəmır.

- Sizcə, erməni tərəfi sülhün əldə edilməsinə, Azərbaycanla əlaqələrin qurulmasına, regionda ticarət yollarının açılmasına hazırlırmı?

- Görünür Ermənistən bu bataqlıqdan çıxmak istəmir. Əlbətə ki, Ermənistən bəzi qüvvələre güvənir. Bildiyimiz kimi Brüssel görüşündən sonra Ermənistən cəmiyyətində müxtəlif fikirlər səsləndirildi. Ermənistən bu məsələlərdən boyun qaçırmasından asılı olmayaraq Azərbaycan dövləti qərarlıdır. Zəngəzur dəhlizi açılacaq. Çünkü bu dəhliz bütün dünya üçün önemlidir. Bu dəhliz eyni zamanda Azərbaycanın Avropaya enerji ixrac etməsində mühüm rol oynayacaq.

- Əlbətə ki, son dövrlərdə Azərbaycanda çox tarixi hadisələr baş verir. Keçən həftə biz Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığıının bir simvoluna çevrilmiş "Teknofest" festivalının fəxriyini yaşadıq. Bu həftə də əlbətə ki, Azərbaycan çox böyük tədbirə ev sahibliyi etdi. Bildiyimiz kimi enerji həftesi çərçivəsində dünyanın bir çox ölkələrindən Azərbaycanın tərəfdəşərək, müxtəlif beynəlxalq iqtisadi qurumların nümayəndələri həmin tədbirdə iştirak etdilər. Biz bununla bir daha bütün dünyaya sübut etdik ki, Azərbaycan dünyanın əvəzedilməz tərəfdəşidir.

Bildiyimiz kimi, 90-ci illərin əvvəllərində Azərbaycanda çox mürəkkəb bir siyasi vəziyyət hökm sürdü. Ölkəmiz uğurum qarşısında idi. Həmin dövrə həkimiyətə gələn Ulu öndər Heydər Əliyev ilk növbədə Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyi bər-qərar etməyə başladı, silahlı qruplaşmaları leğv olundu, cinyətkar dəstələr zərərsizləşdirildi. Azərbaycan inkişaf mərhələsinə qədəm qoydu. Ümummilli lider Heydər Əliyevin səyi nəticəsində Azərbaycan təbii ehtiyatlarını, enerji resurslarını, Xəzər dənizinin imkanlarını dünyaya açdı. Bu Azərbaycanın nüfuzunun bir göstəricisidir. Biz bu gün dünyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində əvəzedilməz güce çevrilmişik.

- Brüssel görüşündən sonra Ermənistənə aksiyalar keçirildi. Ermə-

te ki, bütün bunların hamısı ebəs yerədir. Ermənistən cəmiyyəti də başa düşür ki, gələcək sülh və təhlükəsizlikdən asılıdır. Azərbaycan bölgənin təhlükəsizliyini təmin etməyi qarşısına tək məqsəd qoyub. Biz Ermənistənə sülh təklif edirik. Amma Ermənistən sülhə gedəcəyi sual altındadır. Bundan əvvəlki danışqlarda Azərbaycanın ireli sürdüyü 5 bənddən ibarət olan razılığı Paşinyan qəbul edib. Amma sonrakı dövrlərdə Ermənistən məsələlərdə qeyri-konstruktiv mövqə saxlaşdırıb. Danışqlarda böyük irəliliyiş əldə etmek olar. Çünkü biz sülh istəyirik.

- Radikal müxalifət sanki qəfsdən çıxmış kimi bir növ aksiyaları qızışdırmaqla maraqlıdır. Onlar Ermənistənə hökumət binalarına hücum edirlər. Onların bu əməlləri silahlı qarşıdurma ilə nticələnə bilər?

- Ermənistənə elə bir imkan yoxdur ki, ölkədə hər hansı bir qarşıdurma yaranıb. Bu gün aksiya keçirənlər uzun illər Ermənistən idarə edən quldur dəstələrinin qalıqlarıdır. Həkimiyət qanunun imkan verdiyi çərçivədə həmin qüvvələrə öz yerini göstərməlidir. Çünkü başqa çıxış yolu yoxdur.

- Bildiyimiz kimi, hələ də Azərbaycan ilə Ermənistən arasında böyük sülh

RÖVŞƏN
rovsen.rasulov@mail.ru

Qazılərlə dövlətin maraqları kəsişməməlidir: dövlət və qanun hamımızındır!

Emək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyində baş verən məlum incidentdə çıxılan nəticələr müxtəlif cür izah oluna bilər. Lakin fakt budur ki, Azərbaycan dövlətinin və rəhbərliyinin qazılərə, şəhid ailələrinə göstərdiyi davamlı diqqət və qayğısına rəğmən, istər yerlərdə fealiyyət göstərən müvafiq strukturlarda, istərsə də qazılərimiz həmin strukturlar arasında yaşanan arzuolunmaz olaylar kontekstində çıxılan ilkin nəticə budur: hər iki tərəfdə müəyyən boşluqlar mövcuddur - birində operativsizlik, digərində isə təmkinsizlik. Və bu boşluqları doldurmaq isə, əslində, çətin iş də deyil.

Başlayaq strukturlardan. Məlumdur ki, bilavasitə Azərbaycanın dövlət rəhbərliyinin irəli sürdüyü təşəbbüsleri və verilən sərəncamlar əsasında qazılərimiz əllilik dərəcələrinin müəyyən edilməsi, habelə onların sosial-məişət həyatlarının yüksək seviyyədə təmin olunması istiqamətində işlər bu gün də davam etdirilməkdədir. Bununla yanaşı, təsis edilən fondlar və s. təşkilatlar qazılərimizdən keyfiyyəti müalicə kursları keçmələri, ictimai həyatda sağlam şəkildə geri dönmələri, reabilitasiyaları üçün istər qardaş Türkiyənin, istərsə də digər ölkələrin ən aparıcı klinikaları ilə birge fealiyyət göstərir, həmin istiqamətdə tələb edilən işlərin realizəsi həyata keçirir. Etiraf edək ki, bu kimi proses heç də asan deyil və ilk növbədə vaxt, zaman tələb edir. Üstəlik, Qara-bağ mühərabəsi əllilərinin qeydiyyata alınaraq onlara təqaüdlerin verilməsi istiqamətində də müəyyən bir sıra işlər reallaşdırılır və bele olan vəziyyətdə də bir etiraf olunası hal budur ki, sözügedən prosesdə gecikmələr yaşanır. Amma...

Amma bizlərin hər birimizin başlarının tacı olan qazılərimiz, dəyərlərümüz da müxtəlif (siyasi) təsirlər altına düşməkə yaranmış hər hansı problemi "hələdilməz" dərəcəsinə çatdırır, bununla da vəziyyətin gərginliyi yaşanır. Halbuki, problemlər həll edilir və bunu elə coxsayı qazılərimiz də etiraf edirlər. Fəqət, bir dövlət strukturunun (öz işinin öhdəsindən gələ, ya da gələ bilmirsə belə) qapılarını, şübhələrini qırmaqla nəyə isə nail olacağını düşünmək ilk növbədə QAZİ adına yaraşmayan bir məsələdir. Çünkü qazılərimiz həm də ölkəmizin vətənpərvər övladları olmaqla yanaşı, başqalarına, xüsusən də yeniyetmələrimizə dövlətçiliklərinin müdafiəçiləri nümunəsidirlər. Onlar, ilk növbədə, dövlətimizin ərazi bütövlüyünü işğaldan azad etmək üçün gözlərini qırpmadan düşmənin üzərinə gedərək onun başını əziblər. Belə, onlar mühərabənin dəhşətli odu-alovu içində çıxıblar və hər halda onları anlamaq çətin deyil. Lakin baş verən hadisə kontekstində yaşanılanlar hər birimizə də bir təessüf hissi yaşatdı. Söz yox ki, bunun da səbəbləri var.

İlk növbədə, düşmən ölkə Azərbaycanda gedən prosesləri söz yox ki, dərindən izləyir və məğlub ölkə olmasına ilə yanaşı, elinə düşən hər imkandan dövlətimizə qarşı istifadə etməye cəhdler göstərir. Sosial şəbəkələrdə yayılmış görüntülər isə artıq düşmən KİV-lərində, sosial media səhifələrinde boy-boy manşetlərdə yer almağa başlayıb. Gəlin bu fərqli təhlilini aparaq - düşmənlər yazırlar ki, "Azərbaycan dövləti mühərabə veteranlarına heç bir qayğı, diqqət göstərmir, onların problemlərini həll etmir və s." Yaxud, bu məsələni getirib-çıxıar "insan hüquqları problemi" seviyyəsinə (?!).

Ermenilər yanaşı, bu günün özündə də erməni dəyirmanına su tökən sözə müxalifət, əməldə isə daxili xəyanətkarlar - radikal müxalifət adlandırılın cinahın "liderləri" esla ermənilərdən fərqlənməyək eyni məsələlər özlərinə aid informasiya resurslarından tirajlayırlar. Bax, fərqli budur! Əger qazılərimiz dövlət strukturunun qapı və şübhələrini qıraraq öz tələblərinə ilə sürürlərsə (halbuki, onların hazırkı vaxta qədər bəsi ra problemli öz hallini tapmışdır, yerə qalanları isə həll edilmək üzrədir) düşmən mediası ilə daxili xəyanətkarlar eyni nöqtəyə vurmaqla bunu Azərbaycan dövlətinin əleyhinə istifadə edirlər. Bax, başımızın tacı olan qazi övladlarımız bu reallığı anlamalı və səbr, təmkin nümayiş etdirməlidirlər. Amma təessüf ki, bəzi dairələrin təsirleri altında düşərək hənsi emələ rəvac verdiklərinin fərqinə vara bilmirlər. Nə deyək, gec də olsa bu həqiqəti də qəbul edəcəklərinə özümüz qədər inanıq! Və bu gün bele bir sual da verə bilərik ki, sizlər, 44 gün mənfur düşmənə qan udduranlar, Vətənimizin bütövlüyü uğrunda dünyani heyrete gətirən şübhələr göstərən qazılərimiz, bu gün həmin düşmənin sizdən sui-istifadə edərək öz xeyrinə iş aparmasına razi olardınız? Yəqin ki, bu sualın cavabı birdir və qətidir - OSLA!

Sonda isə daha bir məqama toxunmaq istərdim. Sözügedən incident zamanı Daxili İşlər Nazirliyinin polis nəfərlərinin qazılərimizə sarılıqla onların qayğılarına qalmaları həqiqətən də qururverici bir mənzərə idi. Məhz bu mənzərədən sonra düşmənlərimiz bir daha şahidi oldular ki, Azərbaycan xalqı birdir, vahiddir və anında birleşib istənilən yağı qüvvəye öz ölüm zərbasını endirməyə hazırlır!

Qaldı ki hər hansı problemin gec həll olunmasına, ümidi edək ki, bu kimi arzuolunmaz halların yaranmasına səbəbkər olanlar da yalnız qanunun tələbləri əsasında cavab verməli olacaqlar. Amma fakt budur ki, bütün hallarda qazılərlə dövlətin maraqları kəsişməməlidir. Çünkü bu dövlət də, dövlətimizin qanunları da, Vətənimizə olan sonsuz sevgimiz də hamımızındır!

Arzu Qurbanlı

Vətən öz ığid oğullarını heç vaxt unutmur!

Vətən müharibəsi şəhidi Elsevər Əhədzadənin doğum günündə xatirəsi anılıb

Nizami rayonunda Vətən müharibəsi şəhidi Elsevər Əhədzadə Ağacan oğlunun doğum günündə əziz xatirəsi yad olunub. Bununla əlaqədar Nizami Rayon İcra Hakimiyətinin başçısı Coşqun Cəbrayılov, Yeni Azərbaycan Partiyası Nizami rayon təşkilatının sədri Ramil Vəlibeyov, rayonun güclü strukturlarının rəhbərləri və ictimaiyyət nümayəndələri Keşə qəsəbesindəki Şəhidlər Xiyabanında şəhidin məzarını ziyarət edib, öününe əklil qoyub, ruhuna dualar oxuyublar. Sonra şəhidin məzunu olduğu 62 sayılı məktəb-liseyde anım tədbiri keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildikdən sonra ölkəmizin ərazi bütövlüyü ve suverenliyi namına canını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir daqiqəlik sükütlə yad edilib, şəhid Elsevər Əhədzadənin xatirəsinə həsr edilmiş video-çarx nümayiş etdirilib.

Tədbirdə çıxış edən Yeni Azərbaycan Partiyası Nizami rayon təşkilatının sədri Ramil Vəlibeyov, Nizami Rayon İcra Hakimiyətinin Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkili şöbəsinin müdürü Rüstəm Babayev, 62 sayılı məktəb-liseyin direktoru Mətanət Cəbbarov, şəhidin müellimləri, döyüş yoldaşları, tələbə dostları və başqaları şəhidlərin, qazilərin, mühərabə iştirakçılarının şücaətindən, döyüş yolundan, eləcə də müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Silahlı Qüvvələrimizin 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyi tarixi Zəfərdən danışıblar.

Bildiriblər ki, 2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müzəffər Azərbaycan Ordusunun yağı düşmən üzərində zəferi Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə əbədi olaraq həkk olunub. Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmiş, Azərbaycan bayrağını işğaldan azad edilən

YAP Samux rayon təşkilatında partiyaya üzv olmaq istəyən namizədlərlə görüş keçirilib

Yeni Azərbaycan Partiyası Samux rayon təşkilatının sədri Gündüz Bayramov partiyaya üzv olmaq üçün müraciət edən namizədlərlə görüş keçirib. Gündüz Bayramov Partiyasının Sədri, Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasətdən, onun uğurlu nəticələrinən, Partiya üzvləri qarşısında dəyanan vəzifələrdən danışıb.

G.Bayramov bildirib ki, bugünkü reallıqlar və faktlar sübut edir ki, aparılan düzgün və məqsədyönlü siyasetin bəhrəsi olaraq Azərbaycan Cənubi Qafqazın lider dövlətinə çevrilərkən, dönyanın davamlı olaraq inkişafda olan dövlətidir. Sözsüz ki, əldə olunan böyük nailiyyətlər ümummilli lider Heydər Əliyevin əsasını qoymuş siyasetin uğurla həyata keçirilməsi nəticəsində mümkün olmuşdur. Ulu Önderin ideyalarının, müəyyənləşdirildiyi strategiyanın realliga çevriləməsində müasir dövrün müdrik lideri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin çevik, praqmatik siyaseti mühüm rol oynayib. Qürurverici haldır ki, partiya üzvlərimiz ictimai həyatın bütün sahələrində kifayət qədər fealdırlar və ölkədə həyata keçirilən siyasi, iqtisadi, humanitar, sosial tədbirlərə hər zaman dəstək verir, cəmiyyətdə

dəyanıqli sabitliyin, ardıcıl inkişafın təmin olunmasına yaxından iştirak edirlər.

Görüşdə o da qeyd edilib ki, vətəndaşların Ümummilli Liderin ideyaları əsasında fəaliyyət göstərən, ölkəmizin ən güclü siyasi qüvvəsi olan Yeni Azərbaycan Partiyasına üz tutmasında partiyanın Sədri, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi dövlət siyasetinin xüsusi rolü var. Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyası xalqın böyük eksəriyyətinin üz tutduğu en etibarlı üvan, insanların güvəncə yeridir. Fealiyyəti, ideyaları, apardığı siyaset, uzunmüddətli, dəyanıqli inkişaf konsepsiyası ilə ictimaiyyətin böyük dəstəyini qazanan Yeni Azərbaycan Partiyasının xalqla birliyi sayəsində dövlətçiliyimizin əsasları möhkəmləndirdi. Daha sonra çıxış edən partiya veteranları Şəmistan Yusifov ve Gəray Bayramov Yeni Azərbaycan Partiyasının ölkəmizin inkişafında, dövlətin güclənməsində, xalqımızın rıfah halının yüksəlməsindəki misilsiz xidmətlərindən danışıb, namizədlərə tövsiyələrini veriblər. Partiyaya üzv olmaq üçün müraciət edən namizədlər YAP-in fealiyyətini, Prezident cənab İlham Əliyevin uğurlu siyasetini desteklədiklərini qeyd ediblər.

Daha sonra bir neçə nəfər YAP üzvünə üzvlük vəsiqəsi təqdim edilib və tədbir iştirakçıları ilə fikir mübadiləsi aparılıb. YAP Samux rayon təşkilatının sədri Gündüz Bayramov onları maraqlandıran sualları cavablandırıb.

YAP Binəqədi rayon təşkilatının əməkdaşları qadın və uşaq siğinacağında olublar

Yeni Azərbaycan Partiyası Binəqədi rayon təşkilatının sədr müavini Sevinc Abdullayeva, apartmanın əməkdaşları 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətlə Binəqədi rayonunda yerləşən qadın və uşaq siğinacağında olublar. Qadın ve uşaq siğinacağını ziyarət edən əməkdaşlar daha sonra mərkəzin sədri Mehriban Zeynalova ilə görüşüb, onların ehtiyacları, problemləri ilə maraqlanıblar. M.Zeynalova siğinacaq barədə onlara etrafı məlumat verib. Bildirib ki, burada qadınların və uşaqların rahat yaşaması üçün hər cür səraif yaradılıb. O, eyni zamanda siğinacağa təşkil edilən ziyarətə görə təşəkkürünü bildirib. Görüşdə çıxış edən YAP Binəqədi rayon təşkilatının sədr müavini Sevinc Abdullayeva uşaqları əlamətdar gün münasibətlə təbrik edərək onlara ən xoş arzularını bildirib. Ölkəmizdə uşaqların hüquqlarının təminatı və onların hərtərəfli inkişafı üçün atılan addımlardan bəhs edib. Sonda körpələrimiz Bakı Humanitar Kollccin istedadlı kollektivinin ifasında onlar üçün hazırlanmış bədii hissəye və müxtəlif şoulara tamaşa ediblər. Görüşün sonunda siğinacaq mərkəzinin sakinlərini hədiyyələr ilə sevindiriblər. Görüş siğinacaq sakinlərində xoş təessüratlarla yadda qalıb.

Zümrüd BAYRAMOVA

Gəliri üç dəfədən çox artan ölkənin oğru əsgərləri...

...bu il üç dəfədən də çox gəlirləri artan bir millətin nümayəndələri belə bir hərəkət, yəni oğurluq edərmi?

Rusiya Qərbe qarşı iqtisadi mühərribədə qalib gəlir və təzyiqlərə boyun əymir, ona qarşı sanksiyalar isə eks effekt verməkdədir.

SIA xəber verir ki, bu fikri maliyyə jurnalisti kimi təqdim edilən ingilis Larri Elliot "The Guardian" a yazdığı məqaləsində qeyd edib.

Bələliklə, rusların "rambler" sayı ingilis jurnalistin dediklərinə istinadən yazar ki, guya Rusiya Federasiyasına qarşı tətbiq edilən məhdudiyyətlər Avropa ölkələrində neft və qazın qiymətini qaldırıb və bununla da Rusyanın enerji ixracından əldə etdiyi gəliri artırıb.

"Maliyyəçi jurnalist" dediklərini əsaslandırmaq üçün əlavə faktlar da getirir. Məsələn o yazar ki, 2022-ci ilin birinci rübündə rusla-

rın gəliri, 2021-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə üç dəfədən də çox artdı. Eyni zamanda, Rusiya neftine

qoyulan embargoa baxmayaraq, Moskva satış bazarları tapmaqdə elə də çətinlik çekmeyib. Belə ki,

təhdid edir.

Maradlıdır ki, Kremlə qarşı tətbiq edilən sanksiya siyasetinin sə-

"Texnofest" festivalı ölkəmiz üçün çox əhəmiyyətli idi

"Texnofest Azərbaycan" festivalının mehz Azərbaycanda keçirilməsi böyük əhəmiyyətə malikdir. İlk növbədə bu festival Azərbaycan və Türkiyənin birlikdə texnoloji qabiliyyətlərini birgə nümayiş etdi". Bu sözələri SİA-yaya açıqlamasında millət vəkili Tahir Kə-

Kərimli bildirib.

Onun sözələrinə görə, təbii ki, bütün bunları düşmənlər də izləyir. Zaman-zaman Azərbaycanı, Türkiyəni köçəri xalq kimi qələmə vermək istəsələr də, sonda öz yalanlarının qurbanına çevriliblər: "Bu festival və Ukraynadakı hadisələr onu göstərir ki, qardaş Türkiyənin istehsal etdiyi "Bayraqdar" və digər müasir texnoloji avadanlıqlar dünya brendinə çevrilib.

Təkcə aprel ayında enerji ixracını 50 faizdən də çox artırıldığı Çini göstərir. Bu ölkəni ruslara "sadiq alıcı" kimi təqdim etməyə də "ərinmir".

Elliot həmçinin qeyd edir ki, bu gün öz "müvəzətinə" saxlayan rus rublu güclü olaraq qalmaqdadır və alternativ təchizatçılar ölkəni Rusiyaya idxalı qadağan edilən ehtiyat hissələri və komponentlərlə təmin edə biləcəklər.

Məqalə müəllifi eyni zamanda, inkişaf etmiş ölkələrin iqtisadi tənəzzül və inflasiyanın yüksəlməsi, işsizlərin sayının artması dövrünə qədəm qoyduğuna da diqqət çəkir. Bununla yanaşı, inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün mövcud vəziyyət acları və borc böhranı ilə

Təsadüfi deyil ki, Səlcuq Bayrakdarı Türk dünyasının İlən Maskı hesab edirlər. Səlcuq bəy öz çıxışında da tövsiyyə etdi ki, gençlər bu təyyarələrlə toxunub, maraqlanılsınlar və gələcəkdə kosmosa belə gedib çıxınsınlar. Əlbəttə, bu həm də Türkiye və Azərbaycan dövlətlərinin bir milət olduğunu nümayışı idi. Festivalda türkiyə dövlətinin Prezidenti və Nobel mükafatçısı da iştirak edirdi. Buna da bütün dünya iki dövlətin qardaş olduğunu bir daha əmin oldu. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev çıxışı zamanı da qeyd etdi ki, biz iki gəcməmiz birleşdirmişik və her zaman Türkiyənin yardımını hiss edirik. Bu həqiqətən də belədir. Bu, gözəl ənənədir. Qeyd etmək istərdim ki, bu festival ilk dəfə idi Türkiyənin hüdudlarından kənarda keçirildi.

Abutel İlhamqızı

mərəsizliyinin daha bir sübutu kimi, ingilis jurnalist ABŞ-in Ukraynanı reaktiv raket sistemləri ilə təchiz etmək qərarında görülür.

Onun fikrincə, bu gün Qerbde müasir texnologiyaların döyüş meydanında qalib gəlməyə kömək edəcəyinə ümidi edirlər,.. amma, sən demə, onlar yanılırlar. Çünkü hadisələrin belə, yəni onların düşündüyü kimi sonunclanacağı çətin görünür.

...Hə, indi durub, bunlar hansına inanasan?

O gün rusiyali jurnalist Aleksandr Nevzorov yazar ki, hadisələrin bu cür gedışatı sonda elə də yaxşı heç nə vəd etmir. Yeni "president Vladimir Putinin hələləri Moskvadan bombalanması ilə başa çatacaq".

İngilis Larri Elliot isə Ukraynanın uduzub, Rusyanın qalib gəldiyindən yazar,..amma rus Nevzorov Ukraynanın tamamilə sərt və inamlı şəkildə Rusiyaya qalib gəldiyini deyir.

Rus yazar ki, Ukraynada döyüşən ruslar üçün çox çətin olacaq. Amma ingilis deyir ki, Rusiya varlanır deyə, "heç bir qorxusu yoxdur".

Hə, yadımdaykən o gün Rusiya hərbçiləri ukraynalıların sahibsiz qalan evlərindən oğurladıqları əşyalardan ibarət 130 irihecmili bağlamaları kasıbığlığın ən yüksək həddə olduğu Rusiya bölgələrindən birinə göndərmək istəyiblər. Deyəsən, elə göndəriblər də...

İndi mən ingilis jurnalistdən soruşmaq istəyirəm, ötən ilin eyni dovrü ilə müqayisədə bu il üç dəfədən də çox gelirləri artan bir millətin nümayəndələri belə bir hərəkət, yəni oğurluq edərmi?

Ağasəf Babayev

Xəbər verdiyimiz kimi, bu həftə Azərbaycanda Bakı Enerji Həftəsi keçirilir. Bu il o, eyni vaxtda 3 böyük tədbiri - "Xəzərin neft və qazı", "Enerji və bərpə olunan enerji" beynəlxalq sərgilərini və Bakı Enerji Forumunu birləşdirir. Enerji həftəsində dünyanın 30 ölkəsindən 250 şirkət iştirak edir.

Bakı Enerji Həftəsi Xəzər regionunun neft-qaz və enerji sektorlarında en mötəbər tədbirdir. Onun iştirakçıları arasında dünyanın nüfuzlu və iri şirkətləri də var. Həftənin əsas hadisələrindən biri Xəzər regionunda əsas neft və qaz layihələrini müzakirə etmək və enerji təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hər il yüksək səviyyəli rəhbərləri

azad olunan ərazilərin, xüsusilə de Kəlbəcər və Laçının potensialının 9-10 min meqavat olduğunu hesab edirik. Burada söhbət külək və gənəş enerjisindən gedir. Buraya hidroelektrik enerjini əlavə etsek, - hansı ki, onun da böyük potensialı var, - buraya daha 1000 meqavat və ya artıq güc əlavə etmək olar. Bütün bunlar bizim hökumətimiz

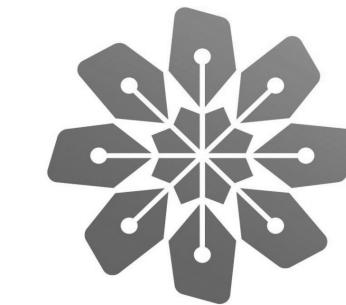
yi planlaşdırırıq.

Biz Zəngəzur dəhlizinin fealiyyətinə start vermək istəyirik. Bu da yalnız yükler üçün deyil, elektrik enerjisi üçün mühüm ixrac marşrutu ola bilər. Biz işlərə başlamışaq və bu istiqamətdə investisiya ilə bağlı artıq praktiki addımlar atırıq. Beləliklə, hər bir məsələdə şaxələndirmə vacibdir.

Qeyd edək ki, enerji istehsalı və ixracı ölkəmizin iqtisadi potensialını gücləndirir, imkan yaradır ki, neft-qaz sektorundan əldə edilən gəlirlər iqtisadiyyatın qeyri-neft sektoruna yönəldilsin. Təsadüfi deyil ki, bu il ümumi daxili mehsul

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Bakı Enerji Həftəsi: Azərbaycan beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq mərkəzidir

7.2 faiz artıb. Qeyri-neft sektorunda artım 11.5 faiz, qeyri-neft sənayesinde artım 15 faizdən artıq olub. Bütün bunlar neft gəlirlərinin qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilməsinin təzahüründür.

Bu gün Azərbaycan xarici investisiya üçün olduqca cəlbedici ölkələrdəndir. Qarabağda və Zəngəzurda aparılan yenidənqurma işləri ölkəmizin iqtisadi potensialını artıracaq.

Göründüyü kimi, Azərbaycan böyük bir regionda iqtisadi əməkdaşlıq platformasının mərkəzine çevrilir. Belə beynəlxalq tədbirlər isə bu əməkdaşlığı daha da gücləndirir. İqtisadçılar da hesab edir ki, Azərbaycanın iqtisadi nüfuzunu artırması ölkəmizi dünyada vəcib bir mərkəzə çevirir.

Milli Məclisin deputati, iqtisadçı-ekspert Vüqar Bayramov SIA-ya açıqlamasında bildirib ki, Bakı Enerji Həftəsi ən böyük və vacib tədbirlərdəndir: "Burada ABŞ, Avropa İttifaqına üzv olmuş ölkələr, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Türkiyə, Singapur, Çin və s. aparıcı ölkələrin şirkətləri təmsil olunur. Bütün bunlar isə onlardan xəber verir ki, kifayət qədər böyük iştirakçılıq və coğrafi baxımdan geniş regionu əhatə edən bir tədbirdir. Həmçinin Azərbaycanın enerji imkanlarının yenidən təqdim olunması və xüsusi regionun eləcə də Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolunun artmasını şərtləndirən faktorların məlumatı baxımdan vacibdir.

Ona görə də təbi ki, belə bir tədbirin keçirilməsi Azərbaycanın regionda enerji siyasetində önde olan dövlətlərdən biri olduğunu təsdiq edir. Bu Azərbaycanın enerji sahəsindəki əlaqələrinin qurulması, müzakirələrin aparılması, yeni texnologiyaların tətbiqi imkanları ölkəmizin potensialının tətbiqi deməkdir. Bu Azərbaycanın enerji sektoru, eyni zamanda iqtisadiyyat üçün önemlidir".

"Bakıda keçirilən 27-ci Energetika forumu bütün dünyaya bir da-

ha göstərdi ki, Azərbaycan bütün sahələrdə olduğu kimi, Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına da etibarlı tərəfdəşdir." Bu sözü isə SIA-ya verdiyi açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar Siyasət Komitəsinin sədri, millət vəkili Tahir Rzayev deyib.

Komitə sədri qeyd edib ki, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərlərinin reallaşdırılması və səmərə vermesi, yeni bir boru kəmərinin Cənub Qaz dəhlizinin zəruriliyini ortaya qoydu.

"Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, Cənub Qaz Dəhlizi fəxr edə, fərəhliyə biləcəyimiz layihədir. Eyni zamanda, o bizi nəhəng "Şahdəniz" qaz-kondensant yatağında hasilati artırmağa imkan yaradan önemli strukturdur. Cənub Qaz Dəhlizinin üç boru kəmərindən ibarət vahid boru kəmərləri sistemi olduğunu nəzərə alsaq, onun böyük əhəmiyyətə malik olduğunu aydın görərik. Onun sonuncu hissəsi Trans-Adriatik boru kəmərinin buraxılıqlı qabiliyyəti 10 milyard kubmetrdir. Bu gün Azərbaycan dünya ölkələrinə yalnız neft, qaz ixrac etmir. O həm də elektrik enerjisi ixrac edən bir ölkədir.

Bakı Enerji həftəsi çərçivəsində 27-ci beynəlxalq Xəzər Neft və böyük sosial-iqtisadi islahatlar keçirməsinə imkan verir.

Elçin

bir araya toplayan beynəlxalq platforma olan "Caspian Oil and Gas" sərgisidir. Şirkətlər neft hasilatı və enerjinin neqli, neft və qaz sistemlərinin saxlanması və xidmətləri sahəsində innovativ texnologiyalar, eləcə də regionda cari və perspektiv neft-qaz layihələri və bir sira digər nailiyyətləri nümayiş etdirəcəklər.

Azərbaycan dünyada bir ənənəvi enerji ölkəsi kimi tanınır. Lakin ölkəmiz bununla kifayətlənməyərək gələcəyin enerjisine - alternativ və bərpəolunan enerjlərə böyük diqqət ayırır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin açılış nitqində bu məsələyə geniş toxunub.

"Həzirdə biri gənəş, digəri isə külək olmaqla, iki elektrik stansiyası inşa olunur ki, onların birge istehsal gücü 470 meqavatdır. Gələn il bu iki stansiya istifadəyə verilecəkdir və bu, yalnız başlanğıcdır. Çünkü biz artıq yenilənən enerji sahəsində bir çox aparıcı enerji şirkətləri ilə feal danışıqlar mərhələsindəyik. Xəzər dənizinin nəhəng potensialı var və artıq bu hesablama aparılıb. Mənə verilən məlumatata görə, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunun potensialı 150 min meqavat təşkil edir, yəni, bu, nəhəng hecmidir.

Eyni zamanda, ikinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində işğaldan

terəfindən ciddi şəkildə nəzərdən keçirilir və bərpəolunan enerjiye nə qədər çox sərmayə qoyulacaq, bir o qədər qaza qənaət ediləcək və ixrac olunacaq, bu, təbiidir" - ölkə başçısı deyib.

Prezident Azərbaycanın enerji istehsalçısı kimi yox, həm enerji tranzitçisi kimi böyük potensiala malik olduğunu bildirib: "Bu gün artıq Azərbaycan digər ölkələr üçün vacib tranzit imkanlarını təqdim edir. Bu potensialdan da maksimum dərəcədə istifadə oluna bilər. Təessüf ki, bu günədək bu potensialdan tam istifadə edilməyib. Təessüf ki, Azərbaycanın mühüm tranzit ölkəsi qismində potensialı təchizatçılar tərəfindən düzgün qiymətləndirilməmişdir.

Hesab edirəm ki, bu gün artıq onlar fikirlərini dəyişiblər. Çünkü hər kəs anlayır ki, şaxələndirmə enerji təhlükəsizliyinin başlıca amillərindəndir. Biz isə enerji strategiyamızın həyata keçirilməsinin ilk günündə etibarən şaxələndirmə üzərində çalışmışıq. Bunun nəticəsində bizim şaxələndirilmiş ixrac marşrutlarımız var - müxtəlif istiqamətə uzanan 3 neft boru kəməri və 4 qaz boru kəmərimiz mövcuddur. Elektrik enerjisi xətlərinə gəldikdə isə biz 4 qonşu ölkəyə elektrik enerjisi ixrac edirik və Avropaya elektrik enerjisi ixrac etmə-

Qaz sərgisinin rəsmi açılış mərasimində Azərbaycanın bərpa olunan enerji potensialı haqqında da ətraflı və dəyərli fikirlər söylenilib. Bildirilib ki, Azərbaycan bu sahədə elverişli imkanlara malikdir. Təkcə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunun bu sahədə potensialının 150 min meqavat, Kəlbəcər və Laçının potensialının 9-10 meqavat teşkil etdiyi göstərilib. İşğaldən azad olunmuş ərazilər də bu baxımdan imkanlıdır.

Əlbəttə ki, bütün bunlar dövlətlərin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına Azərbaycanın gələcəkdə yeni töhfələr verəcəyini reallaşdırır. Məhz buna görə də dünyanın, xüsusilə Avropa dövlətlərinin ölkəmizə olan marağı artır və münasibətlər gündən-günə yaxşılaşır", - deyə Tahir Rzayev bildirib.

Göründüyü kimi, qlobal iqtisadi böhranın davam etdiyi bir dövrdə Azərbaycan həm özünün iqtisadi imkanlarını artırır, həm də beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq platformasının mərkəzlerindən birinə çevrilir. Bu isə ölkəmizin gücləndirməsinə, böyük həcmli beynəlxalq və regional layihələr heyata keçirməsinə, həmçinin ölkə daxilində böyük sosial-iqtisadi islahatlar keçirməsinə imkan verir.

İşə qəbul üçün magistr diplomu vacibdir?

"İşə qəbul üçün əslində indiki əmək bazarının tələblərində bəzən heç bakalavr diplomuna da ehtiyac olmur. Bu da təbii ki, adətən özəl sektorla bağlı olur."

Çox uğurlu insanlar var ki, onlar öz özəl işlərini qururlar. Bu halda da təbii ki, bakalavr diplomuna da ehtiyac duyulmur". Bu sözü SIA-ya açıqlamasında təhsil üzrə ekspert İlqar Orucov bildirib. Onun sözlərinə görə, bu situasiya təkcə bizim ölkəmiz üçün xarakterik deyil: "Dünyanın fərqli-fərqli ölkələrində də hazırda vəziyyət belədir. Əsas məsələ işi bilməkdir.

Təbiidir ki, insan bir sahənin mütəxəssisi olar və heç biri ali təhsili olmadığı haldada belə ona çox yaxşı yerlərdən iş təklifləri gələr. Bu cür insanlar da dünyada kifayət qədərdir. Hazırkı bir çox hallarda magistr diplomlu şəxslər də var ki, onlar əmək bazarda iş tapa bilmirlər. Buna görə də hazırlı tələbələr xeyli fərqlidir. Lakin başa düşmək lazımdır ki, təhsil yalnız iş tapmaq üçün lazımdır. Təhsil insanı sosiallaşdırır, onun mədəni səviyyəsini yüksəldir. Buna görə də eləvə olaraq magistr təhsilinin də olması yaxşıdır. Lakin əmək bazarında qeyd etdiyim kimi bir çox hallarda buna fikir verən olmur. Buna görə də düşünürəm ki, hazırlı diplomla yanaşı bilik, bacarıq və peşəkarlığı daha çox üstünlük verilir".

Səbinə Hüseynli

Qızını öldürən ata tutuldu

İyunun 3-ü saat 12 radələrində Abşeron rayon sakini 1987-ci il təvəllüdülu Jalə Davudovanın öldürüləməsi barədə rayon prokurorluğununa məlumat verilib.

Abşeron Rayon Prokurorluğunun AZERTAC-a daxil olan məlumatında bildirilib ki, aparılmış araşdırılmalarla zərərçəkmisinin atası 1964-cü il təvəllüdü İftixar Davudovun şəxsi münasibətlər zəminində aralarında yaranmış mübahisə zamanı biçaqla xəsarətlər yetirərək Jalə Davudovanı qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən olunub.

Faktla bağlı Abşeron Rayon Prokurorluğununda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. İftixar Davudov şübhəli şəxs qismində tutularaq istintaqa cəlb olunub. Hazırkı cinayət işi üzrə zəruri istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Münhen "Bavariya"nın futbolçusu Serj Gnabry klubun yeni müqavilə təklifini rədd edib. Qol.az xəbər verir ki, bu barədə "Bild" məlumat yayıb.

26 yaşlı müdafiəçi Münhen təmsilçisi ilə müqaviləni yeniləmək istəməyib. Ona illik 19 milyon avroya qədər maaş təklif olunub. Lakin Gnabry bunu rədd edib. "Bavariya" rəhbərliyi təklifi təkmilləşdirmək fikrində deyil. Tərəflərin danışqları davam etdirmək planları yoxdur.

Instagram itkin düşən uşaqları tapacaq

Instagram itkin düşən uşaqlar haqqında insanlara məlumat vermək üçün "Amber" xəbərdarlıqları göndərməyə başlayacaq. SIA-nun xarici mətbuata istinadən verdiyi məlumatə görə, funksiya sabahdan etibarən əlçatan olacaq və növbəti həftələrdə artıq 25 ölkədə istifadəyə veriləcək.

Qeyd edək ki, Instagram istifadəçiləri bu xəbərdarlıqlara davamlı olaraq məruz qalmayacaqlar. Şirkət bildirib ki, xəbərdarlıqlar "nadir və axtarlı ərazisinə uyğun" olmalıdır.

Instagram bildirişlərin hansı hesabla rəqəmə göndəriləcəyini müəyyən etmək üçün IP ünvanları və naviqasiya məlumatları (əgər aktivdirse) kimi amillərdən istifadə edəcək.

Xəbərdarlıqlar tətbiqdaxili bildirişlər kimi deyil, istifadəçi lentlərində göstəriləcək. Diger bildirişlərdən fərqli olaraq burada itkin düşən uşağın şəkli və təsviri, həmçinin onun sonuncu dəfə harada görüldüyü kimi digər müvafiq detallar yer alacaq. Eyni zamanda bunu bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat vermək üçün əlaqə nömrəsi də qeyd ediləcək. Məxfilik və təhlükəsizliklə bağlı daha aktiv addımlar atan tətbiq mövzu uşaqlar olunduqda bunu daha da ciddiləşdirməkdə qararlıdır.

Mirqəmər Mənsimova

Bakıda əcnəbi vətəndaşın çantasından 6000 dollar oğurlanıb

Bakıda hosteldə əcnəbi vətəndaşın çantasından 6 min dollar oğurlanıb. Bu barədə SIA-ya Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat Xidmetindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Səbail Rayon Polis İdarəsinin 39-cu Polis Bölməsinə rayon ərazisindəki hostellərin birində əcnəbi vətəndaşın çantasından 6 000 ABŞ dollarının oğurlanması barədə müraciət daxil olub.

Polis əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat tədbirləri nəticəsində oğruluğu törətməkdə şübhəli bilinən Bakı şəhər sakini, əvvəller də oğruluğa görə məhkum olmuş O.Abdullayev müəyyən edilərək saxlanılıb. Araşdırma aparılır.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
Küçəsi, 66.

Səhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCE" AZƏRBAYCAN XƏYRİYYƏ CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 3220